

บทที่ 6

ผลการศึกษาเชิงประจักษ์

6.1 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์

เป็นที่ทราบกันดีว่าการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ย่อมมีทั้งผลดีและผลเสียในตัวของมันเอง ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่ต้องพิจารณาว่า กิจกรรมใดให้ผลดีมากกว่าผลเสีย แล้วจึงค่อยเลือกกระทำในกิจกรรมนั้น ในทางตรงกันข้ามหากกิจกรรมนั้นๆก่อผลเสียหรือผลกระทบไม่เพียงแต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับมนุษยชาติ ซ้ำยังส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสมบัติของอนุชนรุ่นหลังแล้ว เราต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่า กิจกรรมนั้นๆคุ้มค่าแก่การประกอบการหรือไม่ เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมกึ่งในประเทศไทย ที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศจำนวนมหาศาล และยังเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกหลักของภาคเกษตร ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นแหล่งสร้างงานภายในประเทศและก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามเราจำเป็นต้องพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งที่เกิดขึ้นกับประชาชนในบริเวณใกล้เคียง และที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าไม่เพียงแต่สำหรับประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นสมบัติของโลกที่ต้องร่วมกันรักษาไว้ ฉะนั้นหากเราทำการพิจารณาเปรียบเทียบอย่างเป็นกลาง ระหว่างผลประโยชน์ของประเทศและเกษตรกรซึ่งเป็นผลประโยชน์ในระยะสั้น กับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผลประโยชน์ในระยะยาวว่าเป็นการเหมาะสมหรือไม่ ที่จะยอมแลกสมบัติของของชนรุ่นหลังกับความอยู่ดีกินดีของคนในปัจจุบัน เราก็จะพบกับหนทางสายกลาง ที่จะประสานความต้องการของคนต่างยุคสมัย และนำไปสู่การพัฒนาแบบใหม่ที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการผลิตในอุตสาหกรรมกึ่งของประเทศไทย

เนื่องจากการเลี้ยงกุ้งในปัจจุบันของไทยไม่ได้รวมต้นทุนสังคมหรือต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมเข้าไปเป็นหนึ่งในต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งได้ถูกมองข้ามไปแต่ผลกระทบของมันกลับยังอยู่ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จึงเป็นที่น่าสนใจว่า การที่ราคากุ้งส่งออกของไทยถูกกว่าความเป็นจริง เพราะการละเลยต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมนั้น จะได้รับการตอบสนองจากประเทศคู่ค้าอย่างไร ดังนั้นภาษีสิ่งแวดล้อมจึงอาจถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการถกเถียงระหว่างประเทศผู้ซื้อและประเทศผู้ส่งออก ในฐานะที่มันเป็นเครื่องมือในการจัดการความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศผู้ผลิต จากการศึกษาที่ไม่ได้รวมต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมเข้า

เป็นต้นทุนภายในของคน ซึ่งหากประเทศคู่ค้าอ้างเหตุผลดังกล่าวและทำการเรียกเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งส่งออกของไทยแล้ว จะเกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมนี้อย่างไร หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนมีทัศนคติอย่างไรกับมาตรการดังกล่าว และหน่วยงานเหล่านั้นได้เตรียมมาตรการรองรับเอาไว้แล้วหรือไม่ อย่างไร พิจารณาประเด็นคำถามที่ใช้และความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

6.1.1 การตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการส่งออกกุ้งในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้ง 40 ท่าน พบว่า ทุกท่านทราบถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการส่งออกกุ้งที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทย (ดูตารางที่ 6.4) โดยให้เหตุผลว่าในปัจจุบัน กุ้งไทยนับเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศโดยคิดอันดับ 1 ใน 10 ของสินค้าส่งออกที่ทำรายได้เข้าประเทศมากที่สุด และยังเป็นสินค้าส่งออกอันดับหนึ่งของภาคประมง และด้วยมูลค่าการส่งออกสูงถึง 50,000 ล้านบาท/ปี (หรือประมาณร้อยละ 50 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าภาคเกษตร) จึงทำให้กุ้งส่งออกได้รับการตระหนักถึงความสำคัญทั้งจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน ยิ่งไปกว่านั้นอุตสาหกรรมกุ้งยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆอีกเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมแช่เยือกแข็ง และอุตสาหกรรมยา หากพิจารณาแค่เพียงจำนวนผู้ประกอบการในธุรกิจเพาะเลี้ยงกุ้งก็มีจำนวนมากกว่า 20,000 รายแล้ว ซึ่งโดยธรรมชาติของอุตสาหกรรมนี้ เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (labour intensive) ส่วนอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ เช่น โรงงานแช่เยือกแข็งกุ้ง เฉพาะในจังหวัดสมุทรสาครก็มีจำนวนมากกว่า 3,000 ราย โดยในแต่ละโรงงานมีการจ้างคนงานระหว่าง 400-4,500 คน ซึ่งแรงงานส่วนใหญ่มักเป็นแรงงานในท้องถิ่น จึงนับเป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้และการจ้างงานสู่ท้องถิ่น เหล่านี้ทำให้อุตสาหกรรมกุ้งไทยกลายเป็นแหล่งสร้างงานที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศก็ได้ ยิ่งไปกว่านั้นอุตสาหกรรมนี้ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นคนไทย ดังนั้นเงินที่ได้จากการผลิตสินค้าชนิดนี้จะไหลเข้าสู่ประเทศมากกว่าออกนอกประเทศ ในขณะที่อุตสาหกรรมอื่นๆอีกเป็นจำนวนมากยังต้องพึ่งพิงปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศซึ่งทำให้รายได้ส่วนหนึ่งจากการผลิตสินค้านั้นๆตกอยู่กับต่างประเทศทั้งในส่วนของ การซื้อปัจจัยการผลิตและเงินปันผลหรือผลกำไรในกรณีที่เกิดการนั้นมีชาวต่างประเทศถือหุ้นอยู่

จากตารางที่ 6.1 พบว่าจากบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 40 ท่าน ส่วนใหญ่ทราบถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการส่งออกกุ้ง ในฐานะที่เป็นสินค้าส่งออกซึ่งทำรายได้ให้ประเทศจำนวนมหาศาล (70 % ของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด) รองลงมาคือ ความสำคัญในฐานะที่เป็นสินค้า

ส่งออกหลักของประเทศ (37.5%) โดยความคิดเห็นดังกล่าวของหน่วยงานทั้ง 3 อันได้แก่ ภาค
รัฐบาล เอกชน และนักวิชาการ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6.1

แสดงความคิดเห็นในเรื่องความสำคัญของอุตสาหกรรมการส่งออกกึ่งของไทย

หน่วย : คน , (%)

ลักษณะ ของความสำคัญ ของ	หน่วยงาน			รวมทั้งหมด 40 คน {100%}
	นักวิชาการ (8 คน=100%)	รัฐบาล (20 คน=100%)	เอกชน (12 คน=100%)	
1. เป็นสินค้าส่งออกหลักของ ประเทศ	4 (50.00)	7 (35.00)	4 (33.33)	15 {37.50}
2. ทำเงินตราต่างประเทศและ รายได้เข้าประเทศ	5 (62.50)	16 (80.00)	7 (58.33)	28 {70.00}
3. เป็นแหล่งสร้างงานและก่อให้เกิด อุตสาหกรรมต่อเนื่อง ต่างๆ	0 (0.00)	3 (15.00)	4 (33.33)	7 {17.50}
4. เป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทน สูงและเร็ว	1 (12.50)	2 (10.00)	1 (8.33)	4 {10.00}
5. ใช้ปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ ในประเทศ	0 (0.00)	0 (0.00)	3 (25.00)	3 {7.50}

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

6.1.2 การผลิตในอุตสาหกรรมกึ่งไทยกับผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

แม้อุตสาหกรรมการส่งออกกึ่งจะมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ในฐานะที่เป็น
อุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศและยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างงานภายใน
อย่างไรก็ตามการผลิตในอุตสาหกรรมนี้ก็กลับก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและการทำลายทรัพยากร
ธรรมชาติ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้ง 40 ท่าน พบว่ามีเพียงท่านเดียวเท่านั้น ที่คิดว่าการเลี้ยว
กึ่งของไทยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยท่านผู้นั้นอยู่ในส่วนของภาคเอกชนผู้เกี่ยวข้อง (ดู
ตารางที่ 6.2) ซึ่งท่านได้ให้เหตุผลประกอบข้อคิดเห็นว่า ในปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการและแก้

ปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างครอบคลุม โดยปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลพวงมาจากอดีตซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีระบบการจัดการที่ดีพอ ส่วนอีก 39 ท่านที่เหลือ เห็นว่าการเลี้ยงกุ้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่กระนั้นความรุนแรงของผลกระทบในความคิดของแต่ละท่านก็ไม่เหมือนกัน ดังนั้นในที่นี้จะขอแบ่งความคิดเห็นของบุคคลที่ยอมรับว่าการเลี้ยงกุ้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่คิดว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงมาก และกลุ่มที่คิดว่าการเลี้ยงกุ้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่มากนัก พิจารณาในรายละเอียดได้ดังนี้

ในกลุ่มที่เห็นว่าการเลี้ยงกุ้งในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ซึ่งคิดว่าอยู่ในระดับที่คนไทยยอมรับไม่ได้แล้ว มีทั้งสิ้น 10 ท่าน ซึ่งทั้งหมดอยู่ในหน่วยงานของภาครัฐและกลุ่มนักวิชาการ โดยท่านเหล่านั้นได้ให้เหตุผลว่า การเลี้ยงกุ้งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์บริเวณชายฝั่ง การเลี้ยงกุ้งเป็นสาเหตุให้ระบบนิเวศน์ในบริเวณนั้นสูญเสียความสมดุลไป กล่าวคือสารอินทรีย์ที่เจือปนกับน้ำทิ้งและดินเลนจากการทำนากุ้งทำให้สิ่งมีชีวิตบางชนิดเช่นพวกแพลงตอนมีอยู่มากเกินไป ซึ่งเมื่อมันอยู่กันอย่างหนาแน่นจะทำให้น้ำบริเวณนั้นขาดออกซิเจนและเน่าเสียในที่สุด เป็นสาเหตุให้สัตว์น้ำในบริเวณนั้นต้องอพยพไปอยู่ที่อื่น ส่วนผลกระทบที่มีต่อน้ำนั้นจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับประเภทของการเพาะเลี้ยงและการใช้ระบบบำบัดน้ำ กล่าวคือหากระบบการเพาะเลี้ยงเป็นแบบพัฒนาที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ก็จะมีผลทำให้น้ำทิ้งจากการทำนากุ้งนั้นมีคุณภาพต่ำกว่าน้ำทิ้งจากการเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนา ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงแบบพัฒนามีการใช้สารเคมีและยาอย่างมาก อีกทั้งการให้อาหารกุ้งก็มากตามจำนวนความหนาแน่นของกุ้งที่เลี้ยง ทำให้น้ำทิ้งนั้นๆมีสารพิษตกค้างและมีปริมาณสารอินทรีย์ที่เกิดจากเศษอาหารและขี้กุ้งอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้น้ำทะเลในบริเวณพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งมีคุณภาพเลวลง แต่ในการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดก็ยังมีปัญหาเพิ่มเติมในเรื่องดินเค็มและปัญหาน้ำเค็มซึมสู่พื้นที่นาข้าวและไร่ สวนของเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ อันอาจนำไปสู่ปัญหาข้อพิพาทในการใช้ที่ดินระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งและชาวไร่ชาวนา นอกจากนั้นหากเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งเลิกกิจการการผลิต ที่ดินในพื้นที่นากุ้งนั้นก็ก็จะไม่สามารถนำมาใช้ทำการเกษตรอื่นๆ ได้อีกเลย เพราะการนำพื้นที่ทิ้งร้างนั้นมาพัฒนาให้ใช้ประโยชน์ได้อีกจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก และโดยส่วนใหญ่เมื่อเกษตรกรเลิกทำนากุ้งก็จะปล่อยให้พื้นที่นั้นเป็นนาุ้งทิ้งร้าง ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามีนาุ้งทิ้งร้างทั่วประเทศมากกว่า 100,000 ไร่

สำหรับผลกระทบที่สำคัญที่สุดก็คือ ผลกระทบที่มีต่อป่าชายเลน กล่าวคือในปัจจุบันมีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำนาุ้งประมาณ 300,000-400,000 ไร่ ซึ่งพื้นที่ป่าชายเลนเปรียบเสมือนเกาะกำบังชายฝั่งด้วยการช่วยลดการพังทลายของดินบริเวณชายฝั่งทะเล อีกทั้งยังเป็นแหล่ง

ผลิตอาหารของท้องทะเลและเป็นเสมือนโรงอนุบาลตัวอ่อนของสัตว์ทะเลนานาพันธุ์ ฉะนั้นหากป่าชายเลนถูกทำลายไป ทรัพยากรธรรมชาติและอาหารจากท้องทะเลก็จะลดน้อยลงด้วย ความสำคัญของป่าจึงไม่ใช่แค่การนำมาซึ่งรายได้ในปัจจุบัน หากแต่อยู่ที่ความอยู่รอดและการมีกินมีใช้ของลูกหลานของเราในอนาคต ฉะนั้นคนรุ่นปัจจุบันจึงไม่ควรมีสิทธิที่จะทำลายสมบัติของชนรุ่นหลัง ซึ่งเจ้าหน้าที่ท่านหนึ่งในกรมป่าไม้ได้ให้ความเห็นเชิงสนับสนุนว่า “การทำลายป่าไม่ใช่เรื่องยาก แต่การฟื้นฟูป่าให้มีสภาพดั้งเดิมเป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะนอกจากจะต้องใช้เงินจำนวนมหาศาลแล้ว ยังต้องใช้เวลาเกินกว่า 20 ปี ในการทำให้พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากการทำนาทุ่งกลับปามีสภาพสมบูรณ์ดังเดิม”

สำหรับอีก 29 ท่านที่เหลือเห็นว่าการเลี้ยงกุ้งในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่มากนัก ซึ่งคิดว่าผลกระทบเหล่านี้อยู่ในระดับที่คนไทยทั่วไปยอมรับได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยส่วนใหญ่มักจะเป็นพวกองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) โดยผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้น ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้ช่วยกันแก้ไขในระดับหนึ่งแล้ว เช่น ผลกระทบที่มีต่อน้ำ ส่วนใหญ่จะเป็นการเจือปนของอินทรีย์สารซึ่งไม่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต อีกทั้งยังสามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ ตรงกันข้ามกับน้ำทิ้งที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมักมีสารอินทรีย์ประเภทสารตะกั่วสารปรอทและสารอื่นๆที่เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์เจือปนอยู่ ฉะนั้นหากจะกล่าวหาว่าการเลี้ยงกุ้งทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ก็ควรจะรีบแก้ปัญหาที่เสียอันเนื่องมาจากการผลิตในอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่รุนแรงกว่าเสียก่อน แต่ถึงอย่างไรผู้ผลิตกุ้งก็ไม่อาจละเลยที่จะแก้ปัญหาที่ทิ้งจากการทำนาทุ่ง ทั้งนี้ด้วยการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียและสร้างบ่อพักเลนเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำเสียไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง ยิ่งไปกว่านั้นผู้ผลิตบางรายได้นำเอาระบบการผลิตแบบปิดมาใช้ (closed system) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้น้ำกำหนดเวียนภายในฟาร์มโดยไม่จำเป็นต้องนำน้ำภายนอกเข้ามาใช้อีก รวมทั้งไม่ทิ้งน้ำภายในสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบกับรัฐบาลได้ทำการลงทุนในโครงการชลประทานน้ำเค็มเพื่อแก้ปัญหาที่น้ำเสียบริเวณชายฝั่งและเป็นการส่งเสริมระบบการผลิตแบบยั่งยืน สำหรับในส่วนของผลกระทบที่มีต่อป่า เช่นการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งและปัญหานาทุ่งทิ้งร้างในพื้นที่ป่าชายเลนเดิม รัฐบาลได้เข้ามาแก้ปัญหาด้วยการออกกฎหมายในการห้ามบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน โดยเฉพาะในพื้นที่เขตป่าสงวน พร้อมทั้งเข้มงวดในการตรวจตราผู้บุกรุกป่าและออกเอกสารสิทธิ์ปลอม ประกอบกับความจริงที่ว่าพื้นที่ป่าชายเลนไม่เหมาะแก่การเลี้ยงกุ้งอันเนื่องมาจากลักษณะทางกายภาพของดินในพื้นที่ป่าที่มีความนุ่มมากเกินไปและมีค่ากรดค้างที่ไม่เหมาะสม ทำให้ในปัจจุบันการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่ป่าลดลง ซึ่งทั้ง 29 ท่านเชื่อว่าแม้การเลี้ยงกุ้งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่หากเรามีระบบการจัดการที่ดีแล้ว ผลกระทบดังกล่าว

กล่าวก็จะลดน้อยลงหรือหมดไปในที่สุด ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐบาลและ
จิตสำนึกของผู้ผลิตประกอบกัน

ตารางที่ 6.2

แสดงความคิดเห็นในเรื่องการเลี้ยงกุ้งและผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

หน่วย : คน

ผลกระทบที่เกิดกับ สิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่สัมภาษณ์	การเลี้ยงกุ้ง ไม่มีผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม (%)	การเลี้ยงกุ้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	
		ผลกระทบอยู่ใน ระดับที่คนไทย ยอมรับได้	ผลกระทบอยู่ใน ระดับที่คนไทย ยอมรับไม่ได้
นักวิชาการ (รวม)	0 (0.00)	5 (17.24)	3 (30.00)
1. จุฬาฯ	0 (0.00)	1 (3.45)	1 (10.00)
2. ม. เกษตร	0 (0.00)	3 (10.34)	2 (20.00)
3. ม. มหิดล	0 (0.00)	1 (3.45)	0 (0.00)
รัฐบาล (รวม)	0 (0.00)	13 (44.83)	7 (70.00)
1. กรมประมง	0 (0.00)	3 (10.34)	3 (30.00)
2. กรมป่าไม้	0 (0.00)	1 (3.45)	1 (10.00)
3. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์	0 (0.00)	2 (6.90)	0 (0.00)
4. กรมส่งเสริมการส่งออก	0 (0.00)	3 (10.34)	1 (10.00)
5. สถาบันวิทยาศาสตร์ฯ	0 (0.00)	4 (13.79)	2 (20.00)
เอกชน (รวม)	1 (100.00)	11 (37.93)	0 (0.00)
1. บ. เจริญโภคภัณฑ์	0 (0.00)	4 (13.79)	0 (0.00)
2. บ. เคมิภัณฑ์และเวชภัณฑ์	0 (0.00)	3 (10.34)	0 (0.00)
3. บ. ห้องเย็นและส่งออก	0 (0.00)	2 (6.90)	0 (0.00)
4. สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งฯ	1 (100.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	0 (0.00)	2 (6.90)	0 (0.00)
รวมทั้งหมด 40 คน {100%}	1 {2.50}	29 {72.50}	10 {25.00}

จากตารางที่ 6.2 พบว่า คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเลี้ยงกุ้งในประเทศไทยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบดังกล่าวอยู่ในระดับที่ไม่รุนแรงมากนัก และอยู่ในระดับที่คนไทยยอมรับได้ ซึ่งกลุ่มที่คิดว่ามีผลกระทบไม่รุนแรงนั้นมีสัดส่วนสูงถึง 72.50 % ของผู้ที่ให้สัมภาษณ์

ทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีก 25 % คิดว่าผลกระทบจากการทำนาถั่วอยู่ในระดับที่คนไทยยอมรับไม่ได้แล้ว โดยกลุ่มที่ยอมรับไม่ได้นี้ทั้งหมดอยู่ในภาครัฐบาล

อย่างไรก็ตามทุกท่านยอมรับว่าการตระหนักหรือให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ค้า เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นแตกต่างกัน โดยประเทศสหรัฐมักให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากกว่าเรา ไม่ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นจะเกิดขึ้นภายในขอบเขตของประเทศใดก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนของเขามีระดับการศึกษาที่สูงกว่าประกอบกับการกระจายข่าวสารที่รวดเร็วและทั่วถึง ทำให้สามารถรับรู้ถึงปัญหาได้มากกว่า แต่แม้ว่าสหรัฐจะมีข้อมูลที่มากกว่า ก็ไม่ได้หมายความว่าข้อมูลเหล่านั้นเป็นความจริงทั้งหมด ทั้งนี้เพราะอิทธิพลขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ในสหรัฐที่อยู่เหนือการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐบาล ยิ่งไปกว่านั้นระบบสังคมของสหรัฐยังเอื้ออำนวยและส่งเสริมให้ประชาชนแสดงออกซึ่งความคิดเห็น กล่าวคือแม้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจะไม่ได้เกิดในประเทศของตน ประชาชนในสหรัฐก็ยังสามารถแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกกับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นๆ ได้อย่างเสรี ซึ่งทำให้ผู้บริหารประเทศต้องคอยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและปฏิบัติตาม ทั้งนี้เพื่อทำให้ประชาชนพอใจและเพื่อเป็นการรักษานโยบายของตนอีกทางหนึ่งด้วย

6.1.3 กุ้งส่งออกของไทยกับมาตรการทางสิ่งแวดล้อมของประเทศคู่ค้าที่ผ่านมา

เนื่องจากในปัจจุบันสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญที่ทั่วโลกให้ความสนใจ ประกอบกับการผลิตในอุตสาหกรรมกุ้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้กุ้งถูกจับตามองว่ามีปัญหากับสิ่งแวดล้อม จากบรรดาประเทศพัฒนาแล้วซึ่งก็คือประเทศผู้ซื้อกุ้งรายใหญ่ของโลก ฉะนั้นเพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการเลี้ยงกุ้ง ประเทศพัฒนาแล้วจึงได้ใช้มาตรการทางการค้าเพื่อบรรลุดัชนีประสงคทางสิ่งแวดล้อม ในทำนองเดียวกันกับกุ้งส่งออกของไทยที่ถูกกีดกันทางการค้าจากประเทศคู่ค้าบ่อยๆ อันเนื่องมาจากประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

จากการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 40 ท่านพบว่า ทุกท่านทราบถึงการกระทำที่ผ่านมาของประเทศคู่ค้ารายใหญ่โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้มีการนำเอามาตรการกีดกันทางการค้าทั้งที่เป็นภาษีและไม่เป็นภาษีมาใช้กับกุ้งส่งออกของไทย ทั้งนี้ด้วยการอ้างถึงวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อม โดยมาตรการส่วนใหญ่ที่ประเทศคู่ค้าใช้มักเป็นมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) อาทิเช่น เรื่องการจำกัดการนำเข้ากุ้งส่งออกของไทย เนื่องจากการจับกุ้งจากธรรมชาติของ

ไทยทำอันตรายต่อเต่าทะเล ประกอบกับการที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองเต่าทะเลเทียบเท่าสหรัฐอเมริกาทั้งยังไม่ได้ติดเครื่องมือ TEDs กับเรือประมงตามคำสั่งของศาลสหรัฐ แต่อย่างไรก็ตามผู้ส่งออกไทยสามารถส่งออกกุ้งที่จับจากธรรมชาติได้ หากมีหนังสือรับรองว่าการจับกุ้งนั้นๆ ได้มาจากเรือประมงที่มีการติดตั้ง TEDs

นอกจากนี้ในปัจจุบันได้มีกระแสของการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าในอนาคตประเทศคู่ค้าอาจนำเรื่องผลกระทบของการเลี้ยงกุ้งที่มีต่อป่าชายเลนมาใช้เป็นข้ออ้างในการกีดกันการส่งออกกุ้งของประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้นประเทศพัฒนาแล้วอาจนำมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อมหรือ ISO 14000 มาใช้กับอุตสาหกรรมกุ้งไทยก็เป็นได้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคโลกสีเขียวมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งพวกเขายินดีจ่ายเงินแพงขึ้นเพื่อที่จะซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ฉะนั้นหากไทยต้องการที่จะรักษาตำแหน่งผู้ส่งออกกุ้งอันดับหนึ่งของโลก หรือต้องการรักษาส่วนแบ่งตลาดที่มีอยู่ จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงวิธีการผลิตกุ้งไทยให้เป็นระบบที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ส่วนในประเด็นเรื่องความเหมาะสมของการใช้มาตรการทางการค้าเพื่อบรรเทาซึ่งวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในข้างต้น พบว่ามีด้วยกัน 10 ท่าน ที่เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว (ดูตารางที่ 6.3) โดย 7 ท่านที่เห็นด้วยนั้นเป็นบุคลากรในภาครัฐบาล อีก 2 ท่านเป็นนักวิชาการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และที่เหลืออีก 1 ท่านเป็นภาคเอกชน โดยท่านเหล่านี้ได้ให้เหตุผลคล้ายๆ กันว่า เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของโลก ไม่ใช่ของประเทศใดประเทศหนึ่ง ทั้งนี้เพราะความเชื่อมโยงของปัญหาสามารถสื่อถึงกันได้ ประกอบกับการเรียกร้องให้นานาประเทศช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมมักไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร ดังนั้นการใช้มาตรการทางการค้าดูเหมือนจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้มากกว่า ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมในระยะยาว กระนั้นก็ตามการกระทำดังกล่าวของประเทศคู่ค้าต้องเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ใจ ไม่ใช่ใช้เพื่อเป็นการกีดกันทางการค้า นอกจากนี้การใช้มาตรการทางการค้ากับกุ้งส่งออกของไทย ยังจะช่วยให้ผู้ผลิตตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และคิดว่าจะช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมไทยดีขึ้นในที่สุด เนื่องจากแม้เราจะรู้ว่าสิ่งแวดล้อมมีคุณค่ากับเรา แต่ถ้าไม่มีใครมาบังคับเรา เราก็จะไม่ทำ เพราะธรรมชาติของคนไทยมักไม่ค่อยคำนึงถึงผลกระทบในอนาคตและความเป็นอยู่ของลูกหลาน

ตารางที่ 6.3
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้มาตรการทางการค้า
เพื่อวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อม

หน่วย : คน, (%)

หน่วยงานที่สัมภาษณ์	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
นักวิชาการ	2 (20.00)	6 (19.99)
1. จุฬาฯ	1 (10.00)	1 (3.33)
2. ม. เกษตร	1 (10.00)	4 (13.33)
3. ม.มหิดล	0 (0.00)	1 (3.33)
รัฐบาล	7 (70.00)	13 (43.34)
1. กรมประมง	2 (20.00)	4 (13.33)
2. กรมป่าไม้	0 (0.00)	2 (6.67)
3. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์	0 (0.00)	2 (6.67)
4. กรมส่งเสริมการค้าส่งออก	1 (10.00)	3 (10.00)
5. สถาบันวิทยาศาสตร์ฯ	4 (40.00)	2 (6.67)
เอกชน	1 (10.00)	11 (36.67)
1. บ. เจริญโภคภัณฑ์	1 (10.00)	3 (10.00)
2. บ. เคมิภัณฑ์และเวชภัณฑ์	0 (0.00)	3 (10.00)
3. บ. ห้างเย็นและส่งออก	0 (0.00)	2 (6.67)
4. สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งฯ	0 (0.00)	1 (3.33)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	0 (0.00)	2 (6.67)
รวมทั้งหมด 40 คน {100%}	10{25.00}	30{75.00}

จากตารางที่ 6.3 จะเห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการใช้มาตรการทางการค้าเพื่อบรรล่วัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อม คือมี 75% ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ประกอบด้วยนักวิชาการ 6 ท่าน รัฐบาล 13 ท่านและเอกชน 11 ท่าน สำหรับกลุ่มคนที่เห็นว่าการใช้มาตรการทางการค้าเพื่อเหตุผลทางสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่จะช่วยบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในประเทศและสิ่งแวดล้อมของโลกและเป็นสิ่งที่เหมาะสม มีประมาณ 25 % ของตัวอย่างที่สัมภาษณ์ โดยกลุ่มคนที่เห็นด้วยส่วนใหญ่อยู่ในภาครัฐบาล

โดยผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการที่ประเทศผู้นำเข้าใช้มาตรการกีดกันทางการค้ากับกุ้งส่งออกของไทยโดยการอ้างวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อม จำนวน 30 ท่าน ได้ให้เหตุผลในการคัดค้านไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. อาจเป็นการกีดกันทางการค้ามากกว่าที่จะเป็นไปเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากอาจต้องการปกป้องอุตสาหกรรมภายในหรือเพื่อเป็นการรักษาดุลการค้าของประเทศ
2. เห็นว่าเป็นการกระทำที่เลือกปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกกุ้งไทยอย่างรุนแรง ในขณะที่ประเทศผู้ส่งออกอื่นๆกลับได้รับการผ่อนปรน ซึ่งนับเป็นการลดความสามารถในการแข่งขันของกุ้งส่งออกไทย
3. มาตรการภายในประเทศไม่ควรใช้กับประเทศอื่นๆ ซึ่งขัดกับหลักการของแอกต์และองค์การการค้าโลก
4. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประเทศผู้นำเข้าอ้างนั้น ได้มีการศึกษาอย่างเป็นธรรมหรือไม่ว่าการเลี้ยงกุ้งของไทยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง
5. ประเทศไทยก็มีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว (คูภาคผนวก 4 หน้า 191) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ดีและเหมาะสมสำหรับประเทศไทยคือกฎหมายของแต่ละประเทศก็น่าจะเหมาะสมสำหรับประเทศนั้นๆ
6. ควรจะมีการกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโลกเสียก่อน แล้วจึงค่อยพิจารณาว่ากุ้งส่งออกของไทยไม่ได้มาตรฐานในเรื่องใดบ้าง ไม่สมควรกีดกันการนำเข้าด้วยการตัดสินเพียงฝ่ายเดียวอย่างที่เป็นอย่าง
7. อาจเป็นเรื่องทางการเมืองซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับกุ้งส่งออกของไทย ฉะนั้นการกระทำดังกล่าวนับว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมสำหรับประเทศไทย
8. คิดว่าการเลี้ยงกุ้งของไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาไปมากแล้ว ซึ่งผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมก็น้อยกว่าประเทศผู้ผลิตอื่นๆ ฉะนั้นจึงไม่สมควรจำกัดการนำเข้ากุ้งไทยด้วยเหตุผลทางสิ่งแวดล้อม
9. หากการผลิตกุ้งของไทยทำลายสิ่งแวดล้อมจริง ก็ควรจะให้โอกาสและเวลาแก่ประเทศไทยบ้าง เพื่อหาหลักฐานในการแก้ออกล่าวหาดังกล่าว ทั้งนี้ด้วยการยืนยันว่ากุ้งไทยได้มีการปรับปรุงการผลิตใหม่ที่ดีขึ้นและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างที่ถูกล่าวหาแล้ว
10. คิดว่าการกระทำดังกล่าวไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจริงๆ เพราะหากต้องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมก็ควรใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมกว่า ไม่ควรนำการค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง

6.1.4 มาตรการทางภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีกับความเหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมกุ้งไทย

หากทำการเปรียบเทียบความรุนแรงของผลกระทบจากการใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมระหว่างมาตรการที่เป็นภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ด้วยการพิจารณาว่ามาตรการใดจะส่งผลกระทบต่อกุ้งส่งออกของไทยน้อยที่สุดนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่าไม่มีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่ามาตรการทางภาษีน่าจะเหมาะสมกับกุ้งส่งออกของไทยมากกว่ามาตรการที่ไม่ใช่ภาษี

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 40 ท่าน พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ 26 รายหรือร้อยละ 65 เห็นว่าการใช้มาตรการทางภาษีของประเทศผู้นำเข้าน่าจะส่งผลกระทบต่อการส่งออกกุ้งไทยน้อยที่สุดและน่าจะเป็นมาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย โดยทั้ง 26 ท่านเห็นว่าการที่ประเทศคู่ค้าเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งไทยนั้น น่าจะส่งผลกระทบต่อกุ้งส่งออกของไทยน้อยกว่าการใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่เป็นแบบไม่ใช่ภาษี (NTBs) (ดูตารางที่ 6.4) เนื่องจากแม้การเก็บภาษีนี้น่าจะส่งผลทำให้ราคากุ้งไทยในประเทศผู้นำเข้าแพงขึ้น แต่เรายังสามารถส่งออกได้ ถ้าหากผู้บริโภคในประเทศคู่ค้านั้นๆยังมีความต้องการกุ้งไทยอยู่ โดยกุ้งไทยอาจสูญเสียความได้เปรียบในการแข่งขันในกรณีที่มีการเก็บภาษีนี้นั้นๆเป็นไปแบบเลือกปฏิบัติ แต่ถ้าหากประเทศคู่ค้าทำการเก็บภาษีกับทุกประเทศเหมือนกันหมดก็ไม่น่ามีปัญหา ตรงกันข้ามกับการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการจำกัดการนำเข้าหรือการกำหนดโควต้า ซึ่งหากประเทศคู่ค้าใช้ NTBs กับกุ้งไทยแล้ว ประเทศไทยคงขาดตลาดใหม่รองรับไม่ทัน ประกอบกับกุ้งเป็นสินค้าที่นำเข้าได้ง่าย ฉะนั้นผลกระทบจากการใช้ NTBs น่าจะรุนแรงกับกุ้งส่งออกของไทยมากกว่า

ยิ่งไปกว่านั้นการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมยังช่วยทำให้ผู้ผลิตไทยเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อีกทั้งยังมีผลทำให้เกิดการปรับปรุงการผลิตและหาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการผลิตมากขึ้น เพื่อทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลงและเพื่อเป็นการรักษาความสามารถในการส่งออก ทั้งนี้เนื่องจากภาษีเป็นต้นทุนตัวหนึ่งของผู้ประกอบการ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้มาตรการทางภาษีจะมีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือผู้ส่งออกและผู้ผลิตยังมีทางเลือกอื่นๆ เช่น การทำหีบห่อใหม่ให้ทันสมัย การขยายสายผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงวิธีการผลิต และการนำเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตมาใช้หรือแม้แต่การลดต้นทุนในส่วนอื่นๆ นอกจากนั้นผู้ผลิตยังสามารถคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเก็บภาษีได้แม่นยำกว่าการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะสามารถเตรียม

ตัวรับมือกับผลกระทบเหล่านั้นได้อย่างทันท่วงที ประกอบกับการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจะช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมไทยดีขึ้น เพราะการที่ผู้ผลิตใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนรวมควรจะต้องเสียภาษีหรือค่าใช้จ่ายในการใช้ประโยชน์นั้นๆ เพื่อให้ต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมรวมอยู่ในราคาสินค้าที่ผลิต อย่างไรก็ตามประเทศที่ทำการเก็บภาษีนั้นจะต้องสามารถอธิบายได้ว่าจะนำเงินภาษีนั้นไปทำอะไร นำมาแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยจริงๆหรือไม่ รวมทั้งวิธีการคำนวณอัตราภาษีนั้นต้องเป็นไปอย่างโปร่งใสด้วย

สำหรับท่านที่เห็นว่ามาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) น่าจะดีกว่านั้นมีทั้งสิ้น 7 ท่าน โดยท่านเหล่านี้ได้ให้เหตุผลว่า มาตรการนี้จะมีผลเสียต่อผู้ผลิตและต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งคิดว่าสิ่งแวดล้อมไทยจะดีขึ้นในอนาคตเพราะผู้ผลิตจะตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยยังสามารถต่อรองกับประเทศคู่ค้าถึงเหตุผลที่ใช้ NTBs กับคู่แข่งออกของไทยได้เป็นกรณีๆไปว่า เหตุผลดังกล่าวนี้เป็นความจริงหรือไม่ อย่างไรก็ตามหากมองในระดับผู้ประกอบการอาจยินดีที่จะจ่ายภาษีมากกว่า แต่หากมองในระดับประเทศการใช้ NTBs น่าจะดีกว่าสำหรับทรัพยากรธรรมชาติของไทยและความอยู่รอดของลูกหลานในอนาคต ตรงกันข้ามหากยอมให้ประเทศคู่ค้าเก็บภาษีเพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรป่าไม้ เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าผู้ผลิตจะตระหนักและทำการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากภาษีถือเป็นต้นทุนตัวหนึ่งซึ่งผู้ผลิตต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว ฉะนั้นเขาอาจจะละเลยปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยถือว่าปัญหาดังกล่าวเป็นภาระของรัฐบาลที่ต้องแก้ไข

ส่วนอีก 7 ท่านเห็นว่าไม่มีมาตรการใดดีกว่ากัน เพราะไม่ว่าประเทศผู้ซื้อจะตั้งกฎเกณฑ์อะไร เราก็ต้องยอมรับอยู่ดี ยิ่งไปกว่านั้นหากประเทศคู่ค้าทำการเก็บภาษี อะไรคือมาตรฐานวัดว่าเราทำลายสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในขณะนี้ยังไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศโดยเฉพาะมาตรฐานการเลี้ยงกุ้งที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเราต้องศึกษาถึงผลกระทบของทั้งสองก่อนว่าอย่างไรรุนแรงกว่ากัน กล่าวคือหากการใช้ (NTBs) ช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมของไทยดีขึ้นจริงก็เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ และหากการเก็บภาษีนั้นมีการนำเงินภาษีมาช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยก็นับว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม ฉะนั้นการตัดสินใจเปรียบเทียบว่ามาตรการใดดีกว่ากันจึงไม่สามารถทำได้ในขณะนี้ จนกระทั่งเงื่อนไขและหลักการของมาตรการทั้งสองเป็นที่ปรากฏ

ตารางที่ 6.4
แสดงความเหมาะสมระหว่างมาตรการที่เป็นภาษีและมาตรการที่ไม่เป็นภาษี

หน่วย : คน , (%)

หน่วยงานที่สัมภาษณ์	มาตรการทางภาษี เหมาะสมกว่า	มาตรการที่ไม่ใช่ ภาษีเหมาะสมกว่า	ไม่มีมาตรการใด ดีกว่ากัน
นักวิชาการ	6 (23.07)	1 (14.29)	1 (14.29)
1. จุฬาฯ	2 (7.69)	0 (0.00)	0 (0.00)
2. ม. เกษตร	4 (15.38)	1 (14.29)	0 (0.00)
3. ม. มหิดล	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (14.29)
รัฐบาล	13 (50.00)	3 (42.87)	4 (57.16)
1. กรมประมง	4 (15.38)	1 (14.29)	1 (14.29)
2. กรมป่าไม้	1 (3.85)	0 (0.00)	1 (14.29)
3. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์	1 (3.85)	1 (14.29)	0 (0.00)
4. กรมส่งเสริมการส่งออก	3 (11.54)	0 (0.00)	1 (14.29)
5. สถาบันวิทยาศาสตร์ฯ	4 (15.38)	1 (14.29)	1 (14.29)
เอกชน	7 (26.93)	3 (42.84)	2 (28.55)
1. บ. เจริญโภคภัณฑ์	2 (7.69)	0 (0.00)	2 (28.55)
2. บ. เคมีภัณฑ์และเวชภัณฑ์	2 (7.69)	1 (14.28)	0 (0.00)
3. บ. ห้างเย็นและส่งออก	2 (7.69)	0 (0.00)	0 (0.00)
4. สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งฯ	0 (0.00)	1 (14.28)	0 (0.00)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	1 (3.86)	1 (14.28)	0 (0.00)
รวมทั้งหมด 40 คน (100%)	26 (65.00)	7 (17.50)	7 (17.50)

จากตารางที่ 6.4 พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คือร้อยละ 65 เห็นว่า การใช้มาตรการทางการค้าในรูปของภาษีสิ่งแวดล้อมน่าจะดีกว่ามาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ในแง่ของผลกระทบที่เกิดกับการส่งออกและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ กล่าวคือ การเก็บภาษีจะมีลักษณะที่โปร่งใสมากว่า ในขณะที่เดียวกันก็สามารถประมาณผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี สำหรับกลุ่มที่เห็นว่ามาตรการที่ไม่ใช่ภาษีนั้นดีสำหรับอุตสาหกรรมกุ้งไทยมากกว่านั้นมีประมาณ 17.25 % ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาครัฐบาลและเอกชน

6.1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทย

เนื่องจากการผลิตกึ่งในประเทศไทยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบกับในขณะนี้มีการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมระหว่างกันในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว จึงมีความเป็นไปได้ว่าในอนาคตประเทศพัฒนาแล้วอาจหันมาเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับสินค้าส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นกึ่งส่งออกของไทยก็อาจได้รับผลกระทบด้วย กระนั้นก็คือการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศไม่เพียงแต่จะไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น แต่ยังถูกต่อต้านอย่างหนักจากประเทศเหล่านั้นด้วย โดยประเทศเหล่านี้ได้ให้เหตุผลว่า ยังไม่พร้อมสำหรับมาตรการทางสิ่งแวดล้อมใหม่นี้ เพราะหากเปรียบเทียบความสำคัญแล้ว การพัฒนาประเทศและความอยู่ดีกินดีของประชาชนน่าจะถูกนำมาพิจารณาเป็นอันดับแรก ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับระดับการพัฒนาประเทศเท่าไรนัก ฉะนั้นจึงหันมาพิจารณาถึงความเป็นอยู่ของคนในอนาคตซึ่งก็คือความสมดุลของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่งซึ่งไม่เห็นด้วยกับการใช้ภาษีสิ่งแวดล้อมในรูปของภาษีข้ามพรมแดน (border tax adjustment) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกึ่งส่งออกของไทย กล่าวคือ จากการสัมภาษณ์บุคคลทั้งสิ้น 40 ท่าน มีท่านที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของประเทศพัฒนาแล้วเป็นจำนวนสูงถึง 31 ท่านหรือร้อยละ 77.5 (ดูตารางที่ 6.5) โดยได้ให้เหตุผลสนับสนุนความคิดเห็นดังต่อไปนี้คือ

1. ไม่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงระหว่างสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยกับสิ่งแวดล้อมของประเทศคู่ค้า ฉะนั้นจึงไม่มีเหตุผลใดๆที่จะมาทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของประเทศไทย
2. ในปัจจุบันประเทศไทยมีการรักษาและดูแลสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นตัวบทกฎหมายหรือการควบคุมของรัฐบาลอย่างใกล้ชิด ฉะนั้นในขณะนี้ การผลิตไม่ค่อยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากนัก ซึ่งไม่สมควรที่ต่างประเทศจะมาเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทย
3. ประเทศไทยควรทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมเอง ตามหลักการที่ว่าผู้ก่อมลพิษต้องเป็นผู้จ่ายภาษี (polluter pay principle) เพราะคนไทยเป็นผู้รับภาระต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเลี้ยงกุ้ง ซึ่งหากต้องการชดเชยต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมนี้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ รัฐบาลจำเป็นต้องเก็บภาษีเอง ประกอบกับหากประเทศคู่ค้าเห็นรัฐบาลไทยทำการเก็บภาษีเองแล้ว คงไม่ทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมเป็นการซ้ำซ้อนแน่

4. หากประเทศคู่ค้าเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมไปแล้วจะทำให้สิ่งแวดล้อมบ้านเราดีขึ้นจริงหรือ และจะทำให้ผู้ผลิตในประเทศตระหนักและรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจริงหรือ หรือเป็นความจริงแค่เพียงในทฤษฎี

5. คิดว่าภาษีสิ่งแวดล้อมไม่เพียงแต่จะไม่ช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศเท่านั้น ยังกลับทำให้สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเลวร้ายลงไปอีกด้วย เนื่องจากภาษีจะทำให้ผู้ผลิตแต่ละสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะเขาคิดว่าเขาต้องรับภาระภาษีอยู่แล้ว และคิดว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องรับผิดชอบ

6. ไม่น่าเชื่อว่าเงินภาษีสิ่งแวดล้อมที่ประเทศคู่ค้าเก็บไปนั้น จะมีประโยชน์มาถึงประเทศไทยหรือไม่ กล่าวคือ จะมั่นใจได้อย่างไรว่าประเทศคู่ค้าจะนำเงินภาษีนั้นมาช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยจริงๆ

7. ภาษีสิ่งแวดล้อมอาจเป็นเพียงเครื่องมือกีดกันทางการค้าชนิดใหม่ของประเทศพัฒนาแล้วที่ใช้กีดกันอุตสาหกรรมหลักของประเทศกำลังพัฒนา เพราะประเทศไทยไม่มีวิธีการที่ไว้คิดว่า การเก็บภาษีนี้นั้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อมจริงๆ

8. เหมือนกับเป็นการยอมรับว่าการผลิตกึ่งของไทยทำลายสิ่งแวดล้อมจริง ทั้งๆที่ประเทศเรามีการพัฒนาและปรับปรุงการผลิต จนเป็นผู้นำการผลิตกึ่งอันดับหนึ่งของโลกและเป็นประเทศที่มีระบบการผลิตที่ก้าวหน้าที่สุดในปัจจุบัน

9. เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตแก่ผู้ผลิตที่สูงอยู่แล้วให้ยิ่งสูงขึ้น ซึ่งอาจทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถรักษาระดับความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้

10. คิดว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด เพราะการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมอาจไม่ได้ช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมไทยดีขึ้น ซึ่งการแก้ไขปัญหาก็ควรใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อม ไม่ควรนำมาตรการทางการค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยคิดว่าน่าจะมีมาตรการทางสิ่งแวดล้อมอื่นที่ดีกว่านี้

จากตารางที่ 6.5 จะเห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ประมาณ 77.5 % (ของบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 40 ท่าน) ไม่เห็นด้วยกับการประกาศใช้ภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทย โดยสัดส่วนของคนที่ไม่เห็นด้วยในแต่ละหน่วยงานซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการ รัฐบาล และเอกชน มีมากกว่าคนที่เห็นด้วย คือ 6:2 , 14:6 และ 11:1 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มคนที่เห็นด้วยนั้นมีร้อยละ 22.5 ของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาครัฐบาล คือประมาณ 66 % ของคนที่เห็นด้วยทั้งหมดจำนวน 9 คน

ตารางที่ 6.5

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งส่งออกของไทย

หน่วย : คน , (%)

หน่วยงานที่สัมภาษณ์	เห็นด้วยกับการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งส่งออกไทย	ไม่เห็นด้วยกับการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งส่งออกไทย
นักวิชาการ	2 (22.22)	6 (19.36)
1. จุฬาฯ	1 (11.11)	1 (3.23)
2. ม. เกษตร	1 (11.11)	4 (12.90)
3. ม.มหิดล	0 (0.00)	1 (3.23)
รัฐบาล	6 (66.67)	14 (45.16)
1. กรมประมง	1 (11.11)	5 (16.13)
2. กรมป่าไม้	0 (0.00)	2 (6.45)
3. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์	0 (0.00)	2 (6.45)
4. กรมส่งเสริมการส่งออก	1 (11.11)	3 (9.68)
5. สถาบันวิทยาศาสตร์ฯ	4 (44.45)	2 (6.45)
เอกชน	1 (11.11)	11 (35.48)
1. บ. เจริญ โภคภัณฑ์	0 (0.00)	4 (12.90)
2. บ. เคมีภัณฑ์และเวชภัณฑ์	1 (11.11)	2 (6.45)
3. บ. ห้องเย็นและส่งออก	0 (0.00)	2 (6.45)
4. สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งฯ	0 (0.00)	1 (3.23)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	0 (0.00)	2 (6.45)
รวมทั้งหมด 40 คน (100%)	9 (22.50)	31 (77.50)

สำหรับอีก 9 ท่านที่เห็นด้วยกับการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งส่งออกของไทย เพราะคิดว่ามาตรการทางภาษีจะทำให้ผู้ผลิตตระมัดระวังด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้กุ้งไทยมีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่สูงและชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องยอมรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้ เพราะการแก้ปัญหาใดๆจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในครั้งแรกเสมอ แต่โดยรวมแล้วน่าจะคุ้มค่าที่ต้องเสียเงินจำนวนนั้นไป โดยรัฐบาลไทยต้องช่วยทำประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ ภาษีเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่เป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้าอย่างที่หลายคนเข้าใจ แต่ทั้งนี้ภาษีสิ่งแวดล้อมจะเป็นกลไกทางเศรษฐศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพได้ ขึ้นอยู่กับระดับอัตราภาษีที่เหมาะสม และ ณ อัตราภาษีในระดับนี้จะสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้อย่าง

มีประสิทธิผล ยิ่งไปกว่านั้นภาษีสิ่งแวดล้อมที่เก็บโดยประเทศคู่ค้าจะถือว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมมาก ยิ่งขึ้นก็ต่อเมื่อในขณะนั้นรัฐบาลไทยยังไม่มีมาตรการใดในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง แล้วประเทศคู่ค้าจึงยื่นมือเข้ามาจัดการ นอกจากนั้นหากสินค้าของประเทศเรามีคุณภาพดีจริง หรือมีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในต่างประเทศ แม้ราคาจะแพงขึ้นประเทศคู่ค้าเหล่านั้นก็น่าจะซื้อ อย่างไรก็ตามประเทศคู่ค้าควรใช้มาตรการทางภาษีดังกล่าวกับทุกประเทศเหมือนกันหมด โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กึ่งไทยสูญเสียความได้เปรียบในการแข่งขัน และเพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมของโลกไปพร้อมๆกัน

6.1.6 ทางเลือกอื่นๆของประเทศคู่ค้าในการบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

หากประเทศคู่ค้าสนใจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอย่างแท้จริงแล้ว เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวมของโลกให้ดีขึ้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 27 ท่าน เห็นว่าประเทศคู่ค้าน่าจะทำการให้ความช่วยเหลือหรือประสานความร่วมมือระหว่างกัน แทนการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม (ดูตารางที่ 6.6) ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็ต้องแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งดูแลสิ่งแวดล้อมภายในประเทศให้ดีขึ้น ทั้งนี้ด้วยการที่ประเทศคู่ค้าทำการถ่ายทอดหรือแบ่งปันเทคโนโลยี การผลิตที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกรไทย และการให้ความช่วยเหลือในด้านการวิจัยเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรืออาจเป็นการให้เงินอุดหนุนแก่รัฐบาลไทยในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศ เช่น การปลูกป่าและฟื้นฟูป่าชายเลนเสื่อมโทรม และการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น ตลอดจนสนับสนุนโครงการของรัฐบาลไทยเกี่ยวกับการรักษาและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งด้วยการส่งผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้หรือแนะนำ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน นอกจากนี้ประเทศคู่ค้าอาจทำการจัดตั้งกองทุนเพื่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งเพียงลำพังหรือเป็นการร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศกำลังพัฒนา หรือแม้แต่การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจสำหรับดูแลและควบคุมการผลิตในประเทศไทยอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การผลิตของไทยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ น่าจะส่งเสริมมาตรการที่เป็นแบบป้องกันมากกว่ามาตรการที่เป็นแบบการแก้ไข เช่น เปลี่ยนจากการเก็บภาษีไปเป็นการควบคุมพื้นที่และวิธีการผลิตแทน

ผู้ให้สัมภาษณ์อีก 8 ท่าน สนับสนุนให้มีการตั้งมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโลกก่อน เช่น การกำหนดมาตรฐานการเลี้ยงกุ้งที่ยอมให้กระทบต่อป่าชายเลนได้เท่าไร ทั้งนี้เพื่อให้การใช้มาตรการสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการและเป็นธรรมต่อประเทศผู้ผลิต หรือทำการกำหนดมาตรฐานฟาร์มกุ้งร่วมกันระหว่างประเทศผู้ซื้อกับประเทศผู้ผลิตเพื่อให้

เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นประเทศนำเข้าควรจะพิจารณาอย่างเป็นธรรมว่าสินค้าต่างๆทำลายสิ่งแวดล้อมจริงหรือไม่ และหากจำเป็นต้องใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมก็ขอให้ใช้กับทุกประเทศเหมือนกันหมดโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้จะต้องมีหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวหาดังกล่าวด้วย แต่กระนั้นก็ดีประเทศคู่ค้าควรลดการใช้มาตรการทางการค้าต่างๆที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการกีดกันทางการค้าเป็นหลัก ซึ่งหากสินค้าของประเทศไทยไม่ดี หรือไม่ถูกต้องตามมาตรฐานที่ได้วางไว้จริง จึงค่อยพิจารณาใช้มาตรการต่างๆข้างต้น

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์อีก 4 ท่านคิดว่าขณะนี้ประเทศไทยดูแลสิ่งแวดล้อมได้คืออยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการใดๆ อีกทั้งไม่จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพราะนอกจากจะเป็นไปได้ยากในความเป็นจริงแล้ว ยังอาจทำให้เกิดความบิดเบือนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศได้อีกด้วย โดยรัฐบาลไทยจะต้องแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงกุ้งของไทยในปัจจุบันไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนได้มีนโยบายและมาตรการในการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นการใช้ระบบบำบัดน้ำเสีย และการจำกัดพื้นที่เพาะเลี้ยงไม่ให้ไปบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน เป็นต้น

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์อีก 1 ท่านที่เหลือ คิดว่าการใช้มาตรการทางภาษีสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว แต่ควรให้ประเทศคู่ค้าพิจารณาอย่างเป็นธรรมและมีเหตุผลสนับสนุนในการใช้มาตรการดังกล่าว

สำหรับตารางที่ 6.6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่หรือประมาณ 67.5 % เห็นด้วยกับการที่ประเทศคู่ค้าควรให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านความรู้วิชาการ และเทคโนโลยีในการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการให้เงินทุนช่วยเหลือแก่รัฐบาลไทยและเกษตรกรผู้ผลิตในการปรับปรุงวิธีการผลิตใหม่ ให้เป็นแบบที่ยั่งยืนมากขึ้น แทนการใช้มาตรการทางการค้าอื่นๆ ซึ่งหากประเทศคู่ค้าสนใจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงแล้ว การให้ความช่วยเหลือในลักษณะดังกล่าว อาจมีประสิทธิผลมากกว่าการใช้มาตรการทางการค้าก็เป็นได้ (โดยเฉพาะภาษีสิ่งแวดล้อม) ในขณะที่นักวิชาการส่วนใหญ่กลับคิดว่า ประเทศต่างๆควรร่วมมือกันกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโลกเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้เหตุผลทางสิ่งแวดล้อมเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้าโดยอำเภอใจ

ตารางที่ 6.6

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้มาตรการอื่นๆเพื่อบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

หน่วย : คน , (%)

มาตรการต่างๆในการ บรรเทาปัญหา สิ่งแวดล้อม ในไทย หน่วยงานที่สัมภาษณ์	การให้ความ ช่วยเหลือทาง ด้านเงินทุน ความรู้และ เทคโนโลยี	ควรร่วมมือกัน ระหว่าง ประเทศในการ ตั้งมาตรฐานถึง แวดล้อมโลก	ไม่ควรใช้ มาตรการใดๆ เพราะประเทศ ไทยดูแลถึง แวดล้อมดีแล้ว	ภาษีสิ่งแวดล้อม ถือว่าเหมาะสม แต่ควรพิจารณา อย่างเป็นธรรม
นักวิชาการ	5 (18.52)	3 (37.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
1. จุฬาฯ	1 (3.70)	1 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
2. ม. เกษตร	4 (14.82)	1 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
3. ม.มหิดล	0 (0.00)	1 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
รัฐบาล	15 (55.55)	3 (37.50)	1 (25.00)	1 (100.00)
1. กรมประมง	5 (18.51)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (100.00)
2. กรมป่าไม้	2 (7.41)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
3. กรมเศรษฐกิจ การ พาณิชย์	2 (7.41)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
4. กรมส่งเสริมการส่ง ออก	2 (7.41)	1 (12.50)	1 (25.00)	0 (0.00)
5. สถาบันวิทยาศาสตร์ฯ	4 (14.81)	2 (25.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
เอกชน	7 (25.93)	2 (25.00)	3 (75.00)	0 (0.00)
1. บ. เจริญโภคภัณฑ์	2 (7.41)	0 (0.00)	2 (50.00)	0 (0.00)
2. บ. เคมีภัณฑ์, เวชภัณฑ์	2 (7.41)	0 (0.00)	1 (25.00)	0 (0.00)
3. บ. ห้างเย็น , ส่งออก	2 (7.41)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
4. สมาคมอาหารแช่เยือก แข็งแห่งประเทศไทย	0 (0.00)	1 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	1 (3.70)	1 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
รวมทั้งหมด 40 คน (100%)	27 (67.50)	8 (20.00)	4 (10.00)	1 (2.50)

6.1.7 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม

พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 38 ท่านหรือร้อยละ 95 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด รับผิดชอบต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศไทย ในกรณีที่ประเทศคู่ค้าทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทย (ตารางที่ 6.7) ทั้งนี้ระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้นจะขึ้นอยู่กับอัตราภาษีและการเลือกปฏิบัติของประเทศคู่ค้า กล่าวคือหากประเทศนำเข้าทำการเก็บภาษีกับประเทศไทยเพียงประเทศเดียวหรือเก็บกับประเทศอื่นๆเพียงไม่กี่ประเทศ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะรุนแรงกว่าการเก็บภาษีกับทุกประเทศเหมือนกันหมด ทำนองเดียวกันกับเรื่องอัตราภาษี กล่าวคือ หากประเทศคู่ค้าเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในอัตราที่สูงจนทำให้กำไรของผู้ผลิตกึ่งหมดไป ผู้ประกอบการอาจต้องเลิกการผลิตไปในที่สุด แต่ถ้าหากอัตราภาษีนั้นไม่สูงเกินไป ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะรุนแรงน้อยกว่ายิ่งไปกว่านั้น ระดับของผลกระทบยังขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของความต้องการกึ่งไทยในต่างประเทศที่มีต่อราคา ซึ่งหากความต้องการกึ่งมีความยืดหยุ่นสูงแล้ว แม้ราคาจะเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยก็จะทำให้ปริมาณการนำเข้าของประเทศคู่ค้าลดลงอย่างมาก โดยในที่นี้จะสรุปผลกระทบโดยรวมของการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม ไว้เป็นข้อๆดังนี้ (สรุปไว้ในตารางที่ 6.8)

1. ภาษี เปรียบเป็นต้นทุนการผลิตตัวหนึ่งของผู้ประกอบการฉะนั้นการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจะทำให้ต้นทุนการผลิตรวมของผู้ประกอบการสูงขึ้น
2. ราคา กึ่งไทยในประเทศผู้ซื้อจะสูงขึ้น เพราะเมื่อต้นทุนของผู้ประกอบการสูงขึ้นประเทศดังกล่าวก็จะผลักภาระไปให้ผู้บริโภค ทั้งนี้เพื่อรักษาระดับรายได้และกำไรของกิจการ
3. การส่งออก กึ่งไทยจะชะงักงัน และค่อยๆลดลง เนื่องจากราคา กึ่งในประเทศผู้นำเข้าแพงขึ้น ฉะนั้นเขาจะหันไปนำเข้า กึ่งจากประเทศอื่นๆที่มีราคาถูกกว่า แต่ถ้าหากผู้บริโภคในประเทศคู่ค้านิยม กึ่งไทยแล้ว แม้ราคาสูงขึ้นประเทศคู่ค้าก็จะยังคงบริโภค กึ่งไทยต่อไป ซึ่งในกรณีนี้ผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกที่ลดลงก็จะไม่รุนแรงมากนัก
4. รายได้จากการส่งออกของประเทศจะลดลง นั้นหมายถึงเงินตราต่างประเทศที่ลดลง ซึ่งอาจมีผลทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศแย่ลง เพราะอุตสาหกรรมการส่งออก กึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของภาคการส่งออกในประเทศไทย
5. อาจทำให้ กึ่งไทยสูญเสียความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งเช่นอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย และเอกวาดอร์ ฯลฯ ในกรณีที่การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมดังกล่าวเป็นไปอย่างเลือกปฏิบัติ
6. อาจมีผลทำให้การจ้างงานโดยเฉพาะในภาคการประมงลดลง เพราะหากภาษีเป็นสาเหตุให้ผู้ผลิตต้องเลิกกิจการแล้ว เขาก็จะเลิกจ้างแรงงานตามไปด้วยซึ่งแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในท้องถิ่น และในที่สุดอาจนำไปสู่ปัญหาสังคมและปัญหาการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

ตารางที่ 6.7

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมที่มีต่อประเทศไทย

หน่วย : คน , (%)

ความคิดเห็น	เห็นว่าการเก็บภาษีมีผลกระทบต่อประเทศไทย	เห็นว่าการเก็บภาษีไม่มีผลกระทบต่อประเทศไทย
หน่วยงาน		
นักวิชาการ	7 (18.42)	1 (50.00)
1. จุฬาฯ	2 (5.26)	0 (0.00)
2. ม. เกษตร	4 (10.53)	1 (50.00)
3. ม. มหิดล	1 (2.63)	0 (0.00)
รัฐบาล	19 (50.00)	1 (50.00)
1. กรมประมง	6 (15.79)	0 (0.00)
2. กรมป่าไม้	1 (2.63)	1 (50.00)
3. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์	2 (5.26)	0 (0.00)
4. กรมส่งเสริมการส่งออก	4 (10.53)	0 (0.00)
5. สถาบันวิทยาศาสตร์ฯ	6 (15.79)	0 (0.00)
เอกชน	12 (31.58)	0 (0.00)
1. บ. เจริญโภคภัณฑ์	4 (10.53)	0 (0.00)
2. บ. เคมีภัณฑ์และเวชภัณฑ์	3 (7.90)	0 (0.00)
3. บ. ห้างเย็นและส่งออก	2 (5.26)	0 (0.00)
4. สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งฯ	1 (2.63)	0 (0.00)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	2 (5.26)	0 (0.00)
รวมทั้งหมด 40 คน (100%)	38 (95.00)	1 (5.00)

จากตารางที่ 6.7 จะเห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จำนวน 38 คนหรือ 95% ของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ทราบว่า การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในรูปของภาษีสินค้าขั้นพรมแดนกับกุ้งส่งออกของไถยนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม มี 2 ท่านที่เห็นว่า การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมของประเทศคู่ค้าไม่น่าจะมีผลกระทบต่อประเทศไทยหรือถ้ามีก็มีไม่มากนัก โดยท่านหนึ่งได้ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะกุ้งไทยในตลาดโลกยังมีความต้องการอยู่มาก และอีกประการหนึ่งคือกุ้งไทยมีคุณภาพดีฉะนั้นจึงไม่น่าจะกระทบมากนัก ยิ่งหากมีการนำเทคนิคใหม่ๆ มาช่วยลดต้นทุนการผลิตยิ่งไม่น่าวิตก ส่วนอีกท่านเห็นว่าแม้กุ้งไทยจะถูกเก็บภาษีแต่ผู้ส่งออกก็ยังสามารถส่งออกได้ ปัญหาที่น่าจะอยู่ที่สิ่งแวดล้อมมากกว่า เพราะภาษีถือ

เป็นต้นทุนตัวหนึ่งของผู้ผลิต ฉะนั้นเขาจะแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรมากขึ้น แล้วปล่อยให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าเศรษฐกิจโดยรวมของไทยคงไม่กระทบกระเทือนมากนัก แต่สิ่งแวดล้อมของไทยจะเลวร้ายลง

ตารางที่ 6.8

แสดงผลกระทบจากการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมที่มีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย

ผลกระทบจากการเก็บภาษี หน่วยงานที่สัมภาระ	ต้นทุนการผลิต สูงขึ้นส่งผลให้ ราคาสูงขึ้น	สูญเสียความได้ เปรียบทำให้การ ส่งออกลดลง	เงินตราต่างประเทศและ รายได้ลดลง	อาจสูญเสีย ตลาดส่งออก	การจ้างงาน ในประเทศ ลดลง
นักวิชาการ	3 (12.00)	5 (19.23)	4 (50.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
1. จุฬาฯ	1 (4.00)	0 (0.00)	1 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
2. ม.เกษตร	1 (4.00)	4 (15.38)	3 (37.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
3. ม.มหิดล	1 (4.00)	1 (3.85)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
รัฐบาล	15 (60.00)	13 (50.00)	3 (37.50)	2 (66.67)	1 (50.00)
1. กรมประมง	3 (12.00)	4 (15.38)	2 (25.00)	1 (33.33)	0 (0.00)
2. กรมป่าไม้	1 (4.00)	1 (3.85)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
3. กรมเศรษฐกิจฯ	2 (8.00)	1 (3.85)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
4. กรมส่งเสริมการส่งออก	4 (16.00)	3 (11.54)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
5. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ฯ	5 (20.00)	4 (15.38)	1 (12.50)	1 (33.34)	1 (50.00)
เอกชน	7 (28.00)	8 (30.77)	1 (12.50)	1 (33.33)	1 (50.00)
1. บ.เจริญโภคภัณฑ์	3 (12.00)	2 (7.68)	1 (12.50)	0 (0.00)	0 (0.00)
2. บ.เคมีภัณฑ์	1 (4.00)	3 (11.54)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
3. บ.ห้องเย็น, ส่งออก	1 (4.00)	1 (3.85)	0 (0.00)	1 (33.33)	0 (0.00)
4. สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งฯ	1 (4.00)	1 (3.85)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	1 (4.00)	1 (3.85)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (50.00)
รวมทั้งหมด	25 (62.50)	26 (65.00)	8 (20.00)	3 (7.50)	2 (5.00)

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

6.1.8 ความเหมาะสมในการเรียกร้องเงินได้จากภาษีสิ่งแวดล้อมคืน

โดยหลักการแล้วการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมของประเทศผู้นำเข้าที่กับกึ่งส่งออกของไทย ด้วยเหตุผลที่ว่าการผลิตกึ่งของไทยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น สมควรที่จะส่งเงินภาษีที่เก็บนั้น คืนกลับมายังประเทศที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำเงินภาษีนี้นั้นมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และปกป้องสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เพื่อเป็นการบรรลุดูประสงคทางสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

ซึ่งจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่าทั้ง 36 ท่านเห็นด้วยกับการที่รัฐบาลไทย ควรเรียกร้องเงินได้จากภาษีสิ่งแวดล้อมจากประเทศคู่ค้าหากประเทศคู่ค้าทำการเก็บภาษีนั้นจริง (ดูจากตารางที่ 6.9) ด้วยการที่รัฐบาลอาจตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจไปเจรจากับประเทศคู่ค้าโดยตรง หรืออาจทำโครงการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการเลี้ยงกุ้ง แล้วจึงเสนอขอเงินสนับสนุนจากประเทศที่ทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมนั้น นอกจากนี้ยังอาจทำการรวมกลุ่มระหว่างประเทศผู้ส่งออกที่ได้รับผลกระทบคล้ายๆกันและทำการต่อรองกับประเทศคู่ค้า ซึ่งน่าจะมีการจัดตั้งองค์กรสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ที่ให้ประเทศกำลังพัฒนามีบทบาทในองค์กรนั้นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการตัดสินข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ตลอดจนการเรียกร้องผ่าน GATT/WTO เพื่อขอความเป็นธรรม อย่างไรก็ตามถ้าหากประเทศคู่ค้านำเงินได้จากภาษีนั้นไปสนับสนุน NGOs หรือนำเงินนั้นไปแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม แม้จะอยู่ในอาณาเขตของประเทศอื่นๆ ก็น่าจะเป็นที่ยอมรับได้ แต่ทั้งนี้คิดว่าแทนที่จะรอให้ประเทศคู่ค้าทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทย รัฐบาลไทยน่าจะเข้ามาดูแลและทำการเก็บภาษีนี้เอง เพื่อนำเงินภาษีนี้นั้นมาแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในประเทศโดยตรง

จากตารางที่ 6.9 พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จำนวน 36 ท่านหรือประมาณ 90 % เห็นว่า หากประเทศคู่ค้าทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทยจริงๆแล้ว รัฐบาลไทยควรเรียกร้องสิทธิในเงินได้จากภาษีนั้น ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 4 ท่านหรือร้อยละ 10 ไม่เห็นด้วยกับการเรียกร้องเงินภาษี ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของนักวิชาการคือมีร้อยละ 50 ของกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยทั้งหมด

ตารางที่ 6.9

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียกร้องเงินภาษีคืนจากประเทศคู่ค้า

หน่วย : คน , (%)

หน่วยงาน	เห็นว่ารัฐบาลควรเรียกร้องเงินภาษีคืน	เห็นว่ารัฐบาลไม่ควรเรียกร้องเงินภาษีคืน
นักวิชาการ	6 (16.67)	2 (50.00)
1. จุฬาฯ	2 (5.55)	0 (0.00)
2. ม.เกษตร	3 (8.33)	2 (50.00)
3. ม.มหิดล	1 (2.78)	0 (0.00)
รัฐบาล	19 (52.78)	1 (25.00)
1. กรมประมง	6 (16.66)	0 (0.00)
2. กรมป่าไม้	2 (5.55)	0 (00.00)
3. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์	2 (5.55)	0 (0.00)
4. กรมส่งเสริมการค้าส่งออก	3 (8.33)	1 (25.00)
5. สถาบันวิทยาศาสตร์ฯ	6 (16.66)	0 (0.00)
เอกชน	11 (30.55)	1 (25.00)
1. บ.เจริญโภคภัณฑ์	4 (11.11)	0 (0.00)
2. บ.เคมีภัณฑ์และเวชภัณฑ์	3 (8.33)	0 (0.00)
3. บ.ห้องเย็นและส่งออก	1 (2.78)	0 (25.00)
4. สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งฯ	1 (2.78)	0 (0.00)
5. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง	2 (5.55)	0 (0.00)
รวม 40 คน (100%)	36 (90.00)	4 (10.00)

พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 ท่านหรือร้อยละ 10 ที่เห็นว่ารัฐบาลไทยไม่ควรเรียกร้องเงินได้จากภาษีนั้น ได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า เป็นไปไม่ได้ที่ประเทศคู่ค้าจะยอมคืนเงิน ซึ่งเมื่อประเทศเหล่านั้นทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็น่าจะเป็นสิทธิของประเทศดังกล่าว เพราะประเทศคู่ค้าต้องการให้การผลิตกุ้งในประเทศไทยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะฉะนั้นเขาจึงจำเป็นต้องบังคับ ประกอบกับเหตุผลที่ว่า หากประเทศคู่ค้าที่เก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งส่งออกไทย ทำการคืนเงินภาษีนั้นให้ประเทศไทยแล้ว เขาจะทำการเก็บภาษีนี้ไปทำไมในตอนแรก ยิ่งไปกว่านั้น

หากรัฐบาลไทยไม่สามารถป้องกันให้ประเทศคู่ค้าทำการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกุ้งส่งออกของไทยได้ ก็ไม่สมควรที่จะนำเงินนั้นกลับมา

6.1.9 การปรับปรุงนโยบายภายในเพื่อตอบรับและตอบโต้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ

พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 40 ท่าน เห็นด้วยกับการที่อุตสาหกรรมกุ้งไทย จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การผลิตใหม่ให้เป็นแบบยั่งยืนยิ่งขึ้น เช่น ส่งเสริมระบบการเลี้ยงแบบปิดและชลประทานน้ำเค็มเพื่อรักษาคุณภาพน้ำ ส่วนอีกท่านซึ่งอยู่ในภาคเอกชนเห็นว่า ขณะนี้การผลิตกุ้งในประเทศไทยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว สำหรับในประเด็นด้านการส่งออก เห็นว่าควรมีการหาตลาดส่งออกใหม่ๆ เช่น จีน เกาหลี รวมทั้งควรมีการแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น หรือเป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านเห็นว่า รัฐบาลไทยควรเตรียมตัวในการรับมือกับมาตรการทางสิ่งแวดล้อมจากประเทศคู่ค้า ด้วยการปรับปรุงนโยบายภายใน ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติมากขึ้น ทั้งนี้ด้วยการปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆดังต่อไปนี้

1. ทำ zoning หรือการจำกัดเขตการเพาะเลี้ยงและการควบคุมจำนวนฟาร์มไม่ให้ไปรุกรานในเขตเศรษฐกิจอื่นๆ
2. ทำบ่อบำบัดน้ำเสียโดยรัฐต้องลงทุนในการสร้าง community treatment ponds ให้แพร่หลายและครอบคลุมทุกพื้นที่
3. ส่งเสริมและลงทุนในการทำชลประทานน้ำเค็มเพื่อแก้ปัญหาน้ำเสียบริเวณชายฝั่งทะเลและพื้นที่การเกษตรอื่นบริเวณใกล้เคียง (ดูรายละเอียดจากภาคผนวก 5 หน้า 196)
4. การแก้ปัญหาป่าชายเลนรัฐบาลต้องเอาจริงด้วยการลงโทษผู้ที่บุกรุกป่า เพราะขณะนี้มียกกฎหมายอยู่แล้วแต่รัฐไม่นำมาปฏิบัติ ส่วนพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่นาุ้งทิ้งร้างบริเวณป่าชายเลนแก่รัฐต้องริบดำเนินการปลูกป่าทดแทน
5. ขยายสินเชื่อแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งภายใต้เงื่อนไขว่าการเพาะเลี้ยงนั้นต้องไม่ไปบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนและต้องเป็นระบบการเลี้ยงที่ไม่มีผลกระทบต่อดินและน้ำบริเวณที่เพาะเลี้ยง
6. รัฐบาลต้องส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งรวมตัวกันจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาวิธีการเพาะเลี้ยงให้เป็นแบบยั่งยืนยิ่งขึ้น

7. รัฐต้องส่งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรในระบบการเลี้ยงแบบใหม่ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเผยแพร่เทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆแก่เกษตรกร
8. อาจมีการรวมตัวระหว่างประเทศผู้ผลิตด้วยกันเพื่อเสริมอำนาจการต่อรองกับประเทศคู่ค้า เช่น กลุ่มผู้ผลิตประเทศอาเซียน
9. รัฐบาลต้องเสริมสร้างและประสานความร่วมมือในประเทศระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและ NGOs ในประเทศให้ไปในแนวทางร่วมกัน
10. รัฐบาลต้องทำประชาสัมพันธ์ให้ประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะประเทศสหรัฐฯ รับทราบข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับระบบการเลี้ยงกุ้งในปัจจุบันของไทย ว่าเป็นระบบที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างที่เขายกใจ เนื่องจากการเลี้ยงกุ้งแบบไม่ยั่งยืนนั้นจะอยู่ได้ไม่นานและในท้ายสุดระบบตลาดจะจัดการกำจัดเอง ซึ่งนับเป็นการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ที่เป็นแบบเชิงรุกยิ่งขึ้น

จากผลการสัมภาษณ์ในช่วงต้นพบว่า คนไทยส่วนใหญ่รับทราบถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตในอุตสาหกรรมกุ้งของประเทศไทย แต่ระดับของการตื่นตัวแตกต่างกันตามหน่วยงานที่สังกัดและข้อมูลหรือความรู้ที่ได้รับ กล่าวคือบุคลากรที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลซึ่งรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง เช่น กรมประมง กรมป่าไม้ และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะให้ความสำคัญกับปัญหานี้ค่อนข้างมากกว่า บุคลากรในกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์และกรมการส่งเสริมการส่งออกซึ่งมีหน้าที่ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกในเรื่องการค้าระหว่างประเทศ และในส่วนของนักวิชาการที่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ก็จะตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการเลี้ยงกุ้งอยู่ในระดับที่สูง ซึ่งสูงกว่าผู้ประกอบการในภาคเอกชนรวมไปจนถึงเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง

6.2 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

เนื่องจากตัวแปรอิสระที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามหรืออุปทานการส่งออกกุ้งของประเทศไทย มีด้วยกันหลายตัว แต่ตัวแปรอิสระบางตัวกลับไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องคัดเลือกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ ยิ่งไปกว่านั้นตัวแปรดังกล่าวต้องทำให้สมการโดยรวมมีปัญหาทางสถิติน้อยที่สุดอีกด้วย ดังนั้นในที่นี้จึงได้ทำการเปรียบเทียบสมการที่มีตัวแปรอิสระต่างๆไป เพื่อหาสมการที่ดีที่สุดในการอธิบายอุปทานการส่งออกกุ้งของไทย ผลการวิเคราะห์อุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา แสดงไว้ในตารางที่ 6.10 และ 6.11

6.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น

ปัจจัยที่กำหนดอุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น ดังที่ได้อธิบายในรายละเอียดไว้ในหัวข้อที่ 5.2.3.2 (หน้า 117) เป็นตัวแปรซึ่งแทนค่าข้อมูลที่แท้จริง อย่างไรก็ตามตัวแปรที่แท้จริงเหล่านี้ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงต้องปรับข้อมูลใหม่ให้อยู่ในรูปของ Log ทั้งนี้เพื่อให้ชุดข้อมูลใหม่ที่ได้ สามารถอธิบายอุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด พิจารณาปัจจัยที่กำหนดอุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ ได้จากตัวแปรดังนี้

กำหนดให้

- LPJEX = log ของ PJEX หรือราคากุ้งไทยที่ปรับค่าด้วยอัตราแลกเปลี่ยนของญี่ปุ่น มีหน่วยเป็นแนน
- LPJU = log ของ PJU หรือราคากุ้งไทยในญี่ปุ่น โดยเปรียบเทียบกับสหรัฐฯ
- LPJUEX = log ของ PJUEX หรือราคากุ้งไทยในญี่ปุ่นที่ปรับค่าด้วยอัตราแลกเปลี่ยน โดยเปรียบเทียบกับสหรัฐฯ
- LPU = log ของ PU หรือราคากุ้งไทยในประเทศสหรัฐฯ
- LPUEX = log ของ PUEX หรือราคากุ้งไทยในสหรัฐฯที่ปรับด้วยอัตราแลกเปลี่ยน
- LPUJEX = log ของ PUJEX หรือราคากุ้งไทยในสหรัฐฯที่ปรับค่าด้วยอัตราแลกเปลี่ยน โดยเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น
- LPF = log ของ PF หรือราคาปัจจัยการผลิตซึ่งใช้ราคาปลาป่นเป็นตัวแทน
- LMF = log ของ MF หรือพื้นที่ป่าชายเลนในประเทศไทย
- LQS = log ของ QS หรือปริมาณผลผลิตกุ้งทั้งหมดในประเทศไทย
- LQSA = log ของ QSA หรือปริมาณผลผลิตกุ้งต่อไร่หรือผลผลิตภาพในการผลิต
- LXOJ = log ของ XOJ หรือปริมาณกุ้งไทยส่งออกไปยังประเทศอื่นๆที่เหลือจากการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น
- LXOU = log ของ XOU หรือปริมาณกุ้งไทยส่งออกไปยังประเทศอื่นๆที่เหลือจากการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา
- LEXJ = log ของ EXJ หรืออัตราแลกเปลี่ยนของญี่ปุ่นต่อเงิน 100 บาท

ตารางที่ 6.10

เปรียบเทียบผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของฟังก์ชันการส่งออกของไทย
ไปยังประเทศญี่ปุ่นด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดในสมการต่างๆ

ตัวแปรที่มีอิทธิพล ต่อการส่งออก ไปยังญี่ปุ่น	ค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรอิสระในสมการชุดต่างๆ			
	สมการที่ 4	สมการที่ 3	สมการที่ 2	สมการที่ 1
C (t-stat)	12.87685 (3.530968)*	2.608195 (1.987330)***	3.052769 (5.562239)*	27.97232 (4.120408)*
LPJEX,LPJU,LPJUEX (t-stat)	LPJEX: 0.529168 (2.125002)***	LPJU: 1.722752 (3.457377)*	LPJU: 0.766434 (2.726388)**	LPJUEX: 1.102024 (2.997047)**
LPU, LPUEX (t-stat)	LPU: -1.482069 (-8.735217)*	-	LPUEX: -0.916068 (-4.949242)*	-
LPF (t-stat)	0.674811 (2.152474)***	0.764397 (1.041844)	1.126719 (3.682144)*	1.227572 (2.074433)***
LMF (t-stat)	-0.398293 (-1.549139)	-	-	-1.040548 (-2.381825)**
LQS, LQSA (t-stat)	LQS: 1.182273 (10.92965)*	LQS: 1.219229 (4.520344)*	LQS: 1.171799 (10.81155)*	LQSA: 1.285364 (5.341027)*
LXOJ (t-stat)	-0.387601 (-5.215849)*	-0.412867 (-2.230714)***	-0.381770 (-5.087950)*	-0.389547 (-2.476714)**
LEXJ (t-stat)	-	-0.882910 (-3.350190)*	-0.537497 (-4.202777)*	-
Adjusted R-squared	0.992685	0.962657	0.990578	0.973977
S.E. of regression	0.076749	0.173406	0.087103	0.144755
Sum squared resid	0.029452	0.180418	0.037935	0.125724
Durbin - Watson stat	3.359805	2.529427	3.417470	2.665814
F-statistic	233.6297	52.55701	181.2261	75.85605
Prob (F-statistic)	0.000006	0.000063	0.000010	0.000022

หมายเหตุ : * = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

*** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

จากตารางที่ 6.10 เมื่อทำการเปรียบเทียบสมการอุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นทั้ง 4 สมการ ที่มีตัวแปรอิสระต่างๆกันนั้นพบว่า สมการที่ 1 น่าจะเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปญี่ปุ่น เนื่องจากตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบกับค่า Durbin-Watson ที่ได้นั้น ต่ำกว่าค่าที่ได้ในสมการอื่นๆ นั้นแสดงให้เห็นว่าสมการที่ 1 นี้มีปัญหา Autocorrelation น้อยกว่าโดยเปรียบเทียบกับสมการอื่นๆที่เหลือ

ในตารางที่ 6.10 จะเห็นได้ว่าการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นขึ้นกับราคากุ้งไทยในตลาดญี่ปุ่นโดยเปรียบเทียบกับสหรัฐ ที่ปรับด้วยอัตราแลกเปลี่ยนเงินเยนต่อบาท ราคาค่าอาหารกุ้ง พื้นที่ป่าชายเลน ผลผลิตกุ้งต่อไร่หรือผลิตภาพในการผลิต และปริมาณการส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากประเทศญี่ปุ่น โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดข้างต้นมีอิทธิพลในการกำหนดปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นถึงร้อยละ 97 พิจารณาในรายละเอียดดังนี้

(1) ราคากุ้งไทยในประเทศญี่ปุ่น (PJUEX)

ราคากุ้งในประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศนั้นด้วยความเชื่อมั่นถึงร้อยละ 95 โดยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับปริมาณการส่งออกไปประเทศดังกล่าว นั้นหมายความว่าหากราคากุ้งไทยในตลาดญี่ปุ่นสูงขึ้น 1 เท่าตัว จะทำให้ผู้ส่งออกเพิ่มปริมาณการส่งออกมากขึ้นในสัดส่วนที่เท่าๆกัน ซึ่งสอดคล้องกับความสัมพันธ์ของราคาและปริมาณการส่งออกในทางทฤษฎีที่จะต้องมีค่าเป็นบวก กล่าวคือหากสินค้าส่งออกมีราคาสูงขึ้น ผู้ส่งออกก็จะทำการส่งออกมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของตลาด

(2) ราคาค่าอาหารกุ้ง (PF)

จากความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตกับปริมาณการส่งออกในทางทฤษฎีที่ว่า เมื่อราคาปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น การผลิตย่อมลดลง ส่งผลให้การส่งออกลดลงตามไปด้วย แต่จากผลการประมาณการในสมการข้างต้นกลับพบว่า ราคาค่าอาหารกุ้งมีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นในทิศทางเดียวกันด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งขัดแย้งกับความสัมพันธ์ที่ควรจะเป็น กล่าวคือหากราคาค่าอาหารกุ้งเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 กลับทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 1.23 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประเทศญี่ปุ่นมีปริมาณความต้องการนำเข้ากุ้งอยู่ในระดับสูง และกุ้งไทยก็มีคุณภาพดีซึ่งตรงกับความต้องการของญี่ปุ่น ประกอบกับส่วนต่างระหว่างต้นทุนกับผลได้ในอุตสาหกรรมนี้อยู่ใน

ระดับสูง ทำให้กุ้งส่งออกของไทยสามารถทำตลาดในญี่ปุ่นได้และผู้ผลิตยังคงมีกำไร แม้ว่าจะประสบปัญหาการเพิ่มขึ้นของต้นทุนก็ตาม แต่การส่งออกก็ยังสามารถขยายตัวได้

(3) พื้นที่ป่าชายเลน (MF)

ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ป่าชายเลนกับปริมาณการผลิตและการส่งออกจะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากสมการข้างต้น กล่าวคือพื้นที่ป่าชายเลนแปรผกผันกับปริมาณการส่งออกกุ้งด้วยความเชื่อมั่นถึงร้อยละ 95 นั่นหมายความว่าเมื่อพื้นที่ป่าชายเลนลดลง ปริมาณการผลิตและการส่งออกจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้อาศัยพื้นที่ป่าชายเลนเป็นหลักสำคัญ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการควบคุมการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวดก็ตาม แต่ก็พบว่ายังมีเกษตรกรอีกหลายครัวเรือนที่ยังคงทำนากุ้งในพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งประมาณการว่ามีพื้นที่ป่าชายเลนที่ใช้ทำนากุ้งมากกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งทั้งหมด สิ่งนี้จึงแสดงให้เห็นว่าเมื่อใดก็ตามที่ป่าชายเลนลดลงย่อมส่งผลให้พื้นที่ทำนากุ้งเพิ่มขึ้นโดยเปรียบเทียบ เพราะฉะนั้นผลผลิตและปริมาณการส่งออกจึงเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยผลจากสมการข้างต้นปรากฏว่า เมื่อพื้นที่ป่าชายเลนลดลง 1% ก็จะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เท่าๆกัน

(4) ผลผลิตกุ้งต่อไร่หรือผลิตภาพในการผลิต (OSA)

สำหรับผลผลิตกุ้งต่อไร่นั้น หากมีผลิตภาพในการผลิตเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้การส่งออกเพิ่มขึ้นด้วย โดยผลิตภาพในการผลิตกุ้ง (ในรูปของผลผลิตกุ้งต่อไร่) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังญี่ปุ่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ด้วยความเชื่อมั่นถึงร้อยละ 99 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดว่าจะได้รับ หรือความสัมพันธ์ที่ปรากฏในทฤษฎี กล่าวคือ หากผลผลิตกุ้งต่อไร่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.28

(5) ปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศอื่นๆ (XOJ)

เนื่องจากหากประเทศไทยทำการส่งออกกุ้งไปยังประเทศอื่นๆเพิ่มขึ้น ณ ปริมาณการผลิตที่มีอยู่จะทำให้เหลือกุ้งที่จะส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นน้อยลง ซึ่งจากผลสมการในข้างต้นพบว่า ปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังประเทศอื่นๆมีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกกุ้งไปญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยความเชื่อมั่นถึงร้อยละ 95 โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองเป็นความสัมพันธ์ในทางลบซึ่งตรงกับทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดว่าจะได้รับ กล่าวคือ หาก

ประเทศไทยส่งออกกุ้งไปยังประเทศอื่นๆนอกเหนือจากประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งไทยในประเทศญี่ปุ่นลดลงร้อยละ 0.39

6.2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศสหรัฐฯ

พิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปสหรัฐฯ ได้จากตารางที่ 6.11

ตารางที่ 6.11

เปรียบเทียบผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของฟังก์ชันการส่งออกกุ้งไทย
ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดในสมการต่างๆ

ตัวแปรที่มีอิทธิพล ต่อการส่งออกกุ้ง ไปยังสหรัฐฯ	ค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรอิสระในสมการชุดต่างๆ			
	สมการที่ 4	สมการที่ 3	สมการที่ 2	สมการที่ 1
C (t-stat)	-9.701478 (-0.577754)	-3.990162 (-0.670320)	0.728958 (0.221233)	0.643045 (0.206270)
LPUEX (t-stat)	1.468784 (2.211718)**	1.796373 (2.240450)**	1.263781 (1.801376)***	1.314798 (2.186564)**
LPJU, LPUJEX (t-stat)	-	LPJUEX: 0.721694 (0.916025)	LPJU: -0.133073 (-0.162392)	-
LPF (t-stat)	-1.521185 (-1.211999)	-1.564552 (-1.269084)	-1.454184 (-1.143131)	-1.458614 (-1.196441)
LMF (t-stat)	0.580553 (0.627546)	-	-	-
LXOU (t-stat)	1.072362 (2.941620)*	1.154189 (3.067216)*	0.957581 (3.001248)*	0.955812 (3.126988)*
Adjusted R-squared	0.889322	0.893485	0.885634	0.894913
S.E. of regression	0.334898	0.328540	0.340433	0.326330
Sum squared resid	1.233725	1.187322	1.274837	1.277893
Durbin - Watson stat	1.595251	1.607225	1.459538	1.436896
F-statistic	31.13216	32.45633	30.03948	43.57973
Prob (F-statistic)	0.000006	0.000005	0.000007	0.000001

หมายเหตุ : * = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

*** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

จากตารางที่ 6.11 เมื่อทำการตัดตัวแปรอิสระอื่นที่ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตามได้ จะได้สมการที่ 1 ซึ่งเป็นสมการที่สามารถอธิบายอุปทานการส่งออกกุ้งไปยังสหรัฐได้ดีที่สุด ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านข้อมูล ประกอบกับค่า Durbin - Watson ในสมการที่ 1 นั้นอยู่ในช่วงของ $dL = 0.0857$ และ $dU = 1.728$ ซึ่งเป็นช่วงที่ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่ามีปัญหา Autocorrelation หรือไม่

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 6.11 พบว่าราคากุ้งไทยในตลาดตลาดสหรัฐที่ปรับค่าด้วยอัตราแลกเปลี่ยน ราคาอาหารกุ้ง และปริมาณการส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากประเทศสหรัฐ มีอิทธิพลในการกำหนดหรือสามารถอธิบาย การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศสหรัฐฯ ถึงร้อยละ 89 พิจารณารายละเอียดได้ดังนี้

(1) ราคากุ้งไทยในประเทศสหรัฐ (PUEX)

ผลจากสมการในตารางที่ 6.11 ปรากฏว่า ราคากุ้งไทยในสหรัฐฯ ที่มีหน่วยเป็นดอลลาร์ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือเมื่อราคากุ้งไทยในสหรัฐเพิ่มขึ้นส่งผลให้ปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังประเทศดังกล่าวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งทิศทางของความสัมพันธ์ที่ปรากฏสอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์อุปทานที่ว่า เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นก็จะจูงใจให้ผู้ผลิตเพิ่มปริมาณการผลิตตาม ฉะนั้นปริมาณการส่งออกจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยเมื่อราคากุ้งไทยในสหรัฐเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังสหรัฐเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3

(2) ราคาอาหารกุ้ง (PF)

เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตมีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกในแง่ที่ว่า เมื่อราคาปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการย่อมเพิ่มขึ้น ฉะนั้นผู้ผลิตจะลดการผลิตลง ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกลดลงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเครื่องหมายที่ปรากฏในสมการข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามราคาอาหารกุ้งในสมการ กลับไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศสหรัฐฯ หรือกล่าวอีกนัยคือราคาอาหารกุ้งซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีของราคาปัจจัยการผลิต ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังประเทศสหรัฐฯ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการผลิตกุ้งยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการผลิตมากกว่าราคาอาหาร เช่น โรคระบาดกุ้ง หรืออาจเป็นเพราะว่าการผลิตในอุตสาหกรรมกุ้งให้ผลตอบแทนที่เร็วและสูงมาก แม้ว่าราคาปัจจัยการผลิตจะเพิ่มขึ้นมาก ผู้ผลิตก็อาจจะยังคงได้รับกำไรส่วนเกิน ฉะนั้นราคาอาหารกุ้งจึงไม่มีผลต่อการเพิ่มหรือลดของปริมาณการส่งออกไปยังสหรัฐฯ

(3) ปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศอื่นๆ (XOU)

ถ้าหากประเทศไทยทำการส่งออกกุ้งไปยังประเทศอื่นๆเพิ่มขึ้นอาจจะทำให้เหลือกุ้งที่จะส่งออกไปยังประเทศสหรัฐฯน้อยลง แต่ผลจากสมการในข้างต้นปรากฏว่า ปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังประเทศอื่นๆ กลับมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกกุ้งไปสหรัฐฯอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยทิศทางความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงข้ามกับทิศทางที่คาดว่าจะได้รับ กล่าวคือ หากประเทศไทยส่งออกกุ้งไปยังประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 กลับส่งผลทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศสหรัฐฯเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.95 ของปริมาณการส่งออก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผลผลิตและผลิตภาพในการผลิตกุ้งเพิ่มขึ้น ในอัตราที่สูงกว่าปริมาณการส่งออกกุ้งไปสหรัฐฯ เพราะฉะนั้นแม้ว่าประเทศไทยจะส่งออกกุ้งไปยังประเทศอื่นเพิ่มขึ้น ก็ไม่ทำให้ปริมาณกุ้งส่งออกไปสหรัฐฯลดลงแต่อย่างใด ประกอบกับความจริงที่ว่า สหรัฐฯเป็นตลาดรับซื้อกุ้งที่เล็กกว่าโดยเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นการที่สหรัฐฯเพิ่มปริมาณการนำเข้ากุ้งไทย จึงไม่ค่อยมีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกกุ้งของไทยไปยังประเทศอื่นๆที่เหลือ

6.2.3 การประมาณผลกระทบของภาษีสิ่งแวดล้อมที่มีต่อปริมาณการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศคู่ค้าสำคัญอันได้แก่ประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ

สำหรับการประมาณค่าภาษีสิ่งแวดล้อมนั้น พิจารณาจากต้นทุนผลกระทบภายนอกที่เกิดกับป่าชายเลนอันเนื่องมาจากการเลี้ยงกุ้ง โดยอัตราภาษีสิ่งแวดล้อมในที่นี้ ได้คำนวณไว้แล้วในบทที่ 5 (จากตารางที่ 5.9 หน้า 116) ซึ่งอัตราภาษีที่ประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯเรียกเก็บกับกุ้งส่งออกของไทยนั้นจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสัดส่วนการนำเข้าของประเทศทั้งสอง และมูลค่าปัจจุบันของพื้นที่ป่าชายเลนที่แปรผันไปตามเวลา พิจารณาอัตราภาษีสิ่งแวดล้อม และจำนวนของภาษีของประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯได้จากตารางที่ 6.12 ดังนี้

ตารางที่ 6.12

แสดงอัตราและจำนวนภาษีสิ่งแวดล้อม โดยประมาณการที่เก็บโดยประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ

ปี	อัตราภาษี (*100%)		จำนวนภาษี/ก.ก. (บาท)		ราคาจากผู้ผลิตได้รับ/ก.ก. (บาท)	
	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ
2523	0.6147	0.6059	83.12	49.85	52.08	34.19
2524	0.6256	0.6241	84.79	59.30	50.73	35.71
2525	0.5362	0.5489	80.71	55.76	69.80	45.81
2526	0.5251	0.5275	105.24	74.94	95.16	67.11
2527	0.6446	0.6432	110.74	103.96	61.04	57.68
2528	0.5802	0.5846	110.42	90.69	79.86	64.43
2529	0.3825	0.3811	84.26	57.83	136.04	93.92
2530	0.3160	0.3177	73.19	50.10	158.39	107.59
2531	0.2157	0.2189	55.47	49.50	201.62	176.65
2532	0.1371	0.1355	32.93	30.78	207.11	196.35
2533	0.1190	0.1198	32.63	30.26	241.55	222.20
2534	0.1017	0.1013	23.53	23.89	207.74	211.79
2535	0.0940	0.0937	22.36	22.72	215.23	219.77
2536	0.0842	0.0846	25.62	21.78	287.57	235.43
2537	0.0653	0.0652	17.98	19.35	257.30	277.14
2538	0.0671	0.0654	24.62	19.97	341.85	285.07
2539	0.0888	0.0893	31.19	25.81	320.44	263.13

ข้อสมมุติ : ให้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้ากึ่งไทยของประเทศคู่ค้ารายใหญ่ ที่มีต่อราคา (Price elasticity of import demand) มีค่าเป็นอนันต์ (infinity) เพราะฉะนั้นผลกระทบของการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจะตกอยู่กับประเทศผู้ผลิตแต่เพียงผู้เดียว นั่นหมายความว่าหากมีการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทยแล้ว ราคาจากผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกได้รับจะเท่ากับราคากึ่งไทยในประเทศผู้นำเข้า ลบด้วยจำนวนภาษีต่อหน่วย

จากข้อสมมุติในข้างต้น ทำให้สามารถหารราคาผู้ผลิตหลังเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมได้ โดยราคาจากผู้ผลิตได้รับจากการส่งออกกึ่งไปยังประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ จะปรากฏในตารางที่ 6.12 ซึ่ง

ภาษีสิ่งแวดล้อมที่พิจารณาในที่นี้จะเป็นภาษีที่เก็บตามสภาพ (Specific tax) หรือภาษีที่เก็บเป็นจำนวนเงินที่คงที่ต่อหน่วยสินค้า อย่างไรก็ตามจำนวนภาษีที่จัดเก็บในที่นี้นั้นกลับไม่คงที่ แต่จะแปรผันตามเงื่อนไขต่างๆที่ใช้ในการประมาณการอัตราภาษี ดังนั้นจำนวนภาษีสิ่งแวดล้อมที่จัดเก็บ จะสะท้อนถึงต้นทุนผลกระทบภายนอกจากการผลิตและส่งออกกุ้งไปยังประเทศคู่ค้ารายใหญ่ในแต่ละปีนั่นเอง โดยผลการคำนวณผลกระทบที่เกิดขึ้นกับปริมาณการส่งออกกุ้งไทย ถ้าหากมีการเก็บภาษีข้ามพรมแดนในประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น แสดงไว้ในตารางที่ 6.13 ดังนี้

ตารางที่ 6.13

ประมาณการผลกระทบของการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม
ที่มีต่อปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ

ปี	อัตราภาษี (*100%)		ปริมาณการส่งออกที่ลดลง (ก.ก)		มูลค่าการส่งออกที่ลดลง (บาท)	
	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ	ญี่ปุ่น	สหรัฐฯ
2524	0.6256	0.6241		2,469,380		88,193,660
2525	0.5362	0.5489	6,023,390	2,497,625	420,410,335	114,419,198
2526	0.5251	0.5275	5,117,604	2,655,847	486,989,661	178,240,001
2527	0.6446	0.6432	4,740,265	3,841,105	289,340,561	221,554,936
2528	0.5802	0.5846	4,481,290	4,083,598	357,886,574	263,137,254
2529	0.3825	0.3811	3,908,457	2,779,372	531,703,754	261,040,286
2530	0.3160	0.3177	4,004,463	3,200,354	634,250,476	344,333,128
2531	0.2157	0.2189	6,096,483	3,367,630	1,229,185,705	594,898,575
2532	0.1371	0.1355	5,119,676	2,948,194	1,060,329,441	578,885,852
2533	0.1190	0.1198	6,459,249	3,802,025	1,560,257,433	844,810,335
2534	0.1017	0.1013	5,765,822	3,012,859	1,197,818,962	638,105,459
2535	0.0940	0.0937	5,360,606	3,587,692	1,154,396,853	788,475,681
2536	0.0842	0.0846	6,542,616	3,414,297	1,822,562,800	803,837,161
2537	0.0653	0.0652	3,994,653	4,577,934	1,027,831,008	1,268,730,460
2538	0.0671	0.0654		4,263,970		1,215,545,278
2539	0.0888	0.0893		4,114,427		1,082,646,046

จากตารางที่ 6.13 พบว่า ผลกระทบของภาษีสิ่งแวดล้อมที่มีต่อปริมาณการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 -2529 ลดลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือหากญี่ปุ่นเก็บภาษีกับกุ้งส่งออกไทยจะทำให้ปริมาณการส่งออกในปีดังกล่าวลดลงจาก 6,000 ตัน เหลือ 3,900 ตัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความรุนแรงของผลกระทบจากการเก็บภาษีได้ลดลงตามมาด้วย แต่ในปี 2531 ผลกระทบที่มีต่อปริมาณการส่งออกกุ้งกลับทวีความรุนแรงมากขึ้น คือเพิ่มมาอยู่ที่ 5,000 ตัน และรักษาระดับของผลกระทบที่ 5-6 พันตัน จนถึงปี 2536 ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งไปยังประเทศญี่ปุ่น (ดูกราฟแสดงการส่งออกที่ลดลงได้จากภาคผนวกที่ 6 หน้า 199)

สำหรับผลกระทบของการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมที่มีต่อปริมาณการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2528 เพิ่มขึ้นจาก 2,500 ตัน เป็น 4,000 ตัน และปรับตัวลดลงในปี 2529 คือลดเหลือ 2,700 ตัน หลังจากนั้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยระดับของผลกระทบอยู่ที่ 4 พันกว่าตันในปีปัจจุบัน โดยผลต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งไทยไปสหรัฐฯ สอดคล้องกับผลที่มีต่อปริมาณ กล่าวคือมีการปรับตัวในทิศทางเดียวกัน

จากตารางที่ 6.13 เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของภาษีสิ่งแวดล้อมที่มีต่อปริมาณการส่งออกกุ้งไปยังประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ จะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2525-2536 หากประเทศญี่ปุ่นเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม จะส่งผลกระทบต่อปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งไทย มากกว่าผลกระทบที่เกิดจากการเก็บภาษีของสหรัฐฯ อย่างไรก็ตามในช่วงปีท้ายๆ ปรากฏว่า ผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งไทยไปยังประเทศทั้งสองอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะในปี 2537 ผลกระทบของภาษีที่มีต่อมูลค่าการส่งออกไปสหรัฐฯ กลับสูงกว่าญี่ปุ่นถึง 250 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากสหรัฐมีแนวโน้มการนำเข้ากุ้งไทยเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศญี่ปุ่น ประกอบกับค่าความยืดหยุ่นของอุปทานการส่งออกกุ้งที่มีต่อราคาในสหรัฐมีค่าสูงกว่าญี่ปุ่น นั่นแสดงให้เห็นว่า อุปทานการส่งออกกุ้งไทยไปยังสหรัฐมีความอ่อนไหว (sensitivity) ต่อราคามากกว่า ดังนั้นเมื่อราคาของผู้ผลิตได้รับลดลง (producer price) เพราะมีการเก็บภาษี ปริมาณการส่งออกไปสหรัฐฯ ก็จะลดลง ในสัดส่วนที่สูงกว่าปริมาณการส่งออกไปยังญี่ปุ่น ยิ่งไปกว่านั้นในช่วงปี 2533-2537 ผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งไปญี่ปุ่นปรับตัวลดลง ซึ่งตรงข้ามกับผลกระทบที่มีต่อสหรัฐที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบที่เกิดจากการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมของสหรัฐฯ ในอนาคต จะรุนแรงกว่าผลกระทบที่เกิดจากการเก็บภาษีของญี่ปุ่น ดังนั้นหากภาษีสิ่งแวดล้อมถูกนำมาใช้จริงๆ ผู้ส่งออกกุ้งไทย ก็จำเป็นที่จะต้องตัดสินใจเลือกตลาดส่งออกที่มีปัญหาและความรุนแรงของผลกระทบน้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดและระดับรายได้ของประเทศ

อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบปริมาณและมูลค่าการส่งออกที่ลดลงอันเนื่องมาจากผลของภาษี กับปริมาณการส่งออกเดิมในกรณีที่ไม่มีการมีภาษี (ดูตารางที่ 6.14) จะพบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นในปีแรกอยู่ในระดับที่สูงมาก โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อปริมาณการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ดังนี้

ตารางที่ 6.14

เปรียบเทียบผลกระทบของภาษีที่มีต่อปริมาณและมูลค่าการส่งออกกึ่งไทย
กับปริมาณการส่งออกกรณีที่ไม่มีการมีภาษี ทั้งในประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ

ปี	ขนาดของผลกระทบของประเทศญี่ปุ่น		ขนาดของผลกระทบของประเทศสหรัฐฯ	
	% ปริมาณที่ลดลงต่อปริมาณการส่งออกเดิม	% มูลค่าที่ลดลงต่อมูลค่าการส่งออกเดิม	% ปริมาณที่ลดลงต่อปริมาณการส่งออกเดิม	% มูลค่าที่ลดลงต่อมูลค่าการส่งออกเดิม
2525	48.9229	22.6875	72.2320	32.5781
2526	66.7930	31.7153	43.1931	20.4063
2527	67.2083	23.8805	64.6575	23.0737
2528	58.5711	24.5824	57.5399	23.8999
2529	41.5794	25.6752	36.0798	22.3288
2530	32.3165	22.1027	46.5284	31.7450
2531	27.5764	21.6264	47.5827	37.1667
2532	12.7360	10.9859	20.2386	17.4959
2533	14.8809	13.1098	25.6501	22.5755
2534	10.2684	9.2201	9.7222	8.7366
2535	8.7747	7.9490	9.6701	8.7210
2536	12.1648	11.1402	7.4222	6.7936
2537	6.0582	5.6623	8.6019	8.0404

จากตารางที่ 6.14 จะเห็นได้ว่าในปี 2525 หากมีการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทย จะทำให้ปริมาณการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ลดลง เกือบ 2,500 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 72.23 ของปริมาณการส่งออกเดิมในกรณีที่ไม่มีการมีภาษี ซึ่งในปีเดียวกันนี้เองผลกระทบที่มีต่อปริมาณการส่งออกไปญี่ปุ่นจะน้อยกว่าคือประมาณร้อยละ 49 ของปริมาณการส่งออกในกรณีที่ไม่มีการมีภาษี อย่างไรก็ตามหากพิจารณาผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกของประเทศทั้งสอง กลับน้อยกว่าโดยเปรียบเทียบกับผลกระทบที่มีต่อปริมาณการส่งออก เมื่อคิดเป็นสัดส่วนกับปริมาณและมูลค่าการส่งออกเดิม โดยในช่วงปี 2525-2531 พบว่า สัดส่วนของผลกระทบที่มีต่อปริมาณจะมากกว่าสัดส่วนผลกระทบที่มีต่อมูลค่าอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ

อย่างไรก็ดีในช่วงปี 2534-2237 พบว่า สัดส่วนของผลกระทบที่มีต่อมูลค่าและปริมาณ ทั้งในญี่ปุ่นและสหรัฐฯ กลับอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน คืออยู่ระหว่างร้อยละ 8-12 การที่สัดส่วนของผลกระทบที่มีต่อปริมาณมากกว่าสัดส่วนของผลกระทบที่มีต่อมูลค่าในช่วงปีต้นๆ เพราะว่าสินค้าชนิดนี้มีมูลค่าเพิ่มค่อนข้างสูง กล่าวคือภาษีไม่ได้ทำให้ปริมาณการส่งออกไปยังประเทศทั้งสองเปลี่ยนแปลงมากนักในช่วงเวลาดังแต่ปี 2524-2539 (เพราะอัตราภาษีลดลงอย่างต่อเนื่อง) แต่ภาษีกลับส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกให้มีการเปลี่ยนแปลงที่มากกว่า (ในสหรัฐฯ ผลต่อมูลค่าเพิ่มจาก 88,193,660 บาทในปี 2524 เป็น 1,268,730,460 บาท ในปี 2537) อย่างไรก็ตามการที่มูลค่าการส่งออกไปยังญี่ปุ่นและสหรัฐฯ ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าผลกระทบของภาษี เป็นผลทำให้สัดส่วนของผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก น้อยกว่าโดยเปรียบเทียบกับสัดส่วนของผลกระทบที่มีต่อปริมาณ

แม้ว่าผลกระทบของการเก็บภาษีที่มีต่อมูลค่าการส่งออกมุ่งไปยังญี่ปุ่นและสหรัฐฯ จะมีขนาดใหญ่ขึ้น กล่าวคือเม็ดเงินที่ไทยต้องสูญเสียไปเมื่อมีภาษีจะมากขึ้นโดยเปรียบเทียบ แต่สัดส่วนของผลกระทบดังกล่าวต่อปริมาณการส่งออกเดิมกลับลดลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะมูลค่าการส่งออกมุ่งไปยังประเทศทั้งสองเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่มากกว่า (มูลค่าการนำเข้ากึ่งไทยในปี 2537 ของทั้งสองตลาดรวมกันประมาณ 34,000 ล้านบาท ในขณะที่ผลกระทบของภาษีที่มีต่อมูลค่าการส่งออกในปีเดียวกันของทั้งสองอยู่ที่ 2,200 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 6.5)

จากตารางข้างต้นพบว่า สัดส่วนของผลกระทบจากการเก็บภาษีที่มีต่อปริมาณและมูลค่าการส่งออก จะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากผลกระทบดังกล่าวแปรผันโดยตรงกับอัตราภาษีสิ่งแวดล้อมที่เรียกเก็บ นั่นคือ อัตราภาษีที่เรียกเก็บนั้นจะลดน้อยลงตามเวลา ประกอบกับปริมาณและมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศทั้งสองมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นผลกระทบของภาษีจึงน้อยลงโดยเปรียบเทียบ หรือเป็นการทำให้ความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวลดลง ทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจว่า เมื่อสัดส่วนเงินภาษีที่ประเทศผู้นำเข้าได้น้อยลง ประเทศเหล่านั้นยังจะทำการเก็บภาษีกับกึ่งส่งออกของไทยอีกหรือไม่ เพราะต้นทุนการตรวจสอบและจัดเก็บอาจไม่คุ้มเท่ากับเงินภาษีที่ได้ ประกอบกับการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการจากแอกต์และองค์การการค้าโลก ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือต่อต้านจากบรรดาประเทศที่ไม่เห็นด้วยโดยเฉพาะเหล่าประเทศกำลังพัฒนา และหากเป็นเช่นนั้นจริง การแก้ปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการเก็บภาษีสินค้าข้ามแดน (border tax adjustment) อาจไม่ใช่ทางเลือกที่เป็นไปได้ ดังนั้นหากรัฐบาลไทยต้องการบรรเทาปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการทำนากุ้ง อาจต้องทำการ

เก็บภาษีนี้เอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหา อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ของรัฐฯจากการมีรูปแบบภาษีที่หลากหลายมากขึ้น

หากพิจารณาในช่วงปี พ.ศ. 2526-2530 และทำการเปรียบเทียบสัดส่วนของผลกระทบจากการเก็บภาษีที่มีมูลค่าการส่งออกพุ่งไปญี่ปุ่นกับสหรัฐฯ จะพบว่าสัดส่วนดังกล่าวของญี่ปุ่นลดลงอย่างต่อเนื่อง (คือลดจาก 31.7% ในปี 2526 เป็น 22.1% ในปี 2530) ในขณะที่สัดส่วนนี้ในสหรัฐฯกลับเพิ่มขึ้นสวนทางกลับญี่ปุ่น (คือเพิ่มจาก 20.4% ในปี 2526 เป็น 31.7% ในปี 2530) ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสัดส่วนของผลกระทบดังกล่าวแปรผันโดยตรงกับส่วนแบ่งตลาดกึ่งส่งออกไทยของประเทศทั้งสอง กล่าวคือในปี 2525 ส่วนแบ่งตลาดการนำเข้ากึ่งไทยของประเทศญี่ปุ่นอยู่ที่ 67% ต่อมาในปี 2529 สัดส่วนการนำเข้าลดลงมาอยู่ที่ 48% ซึ่งตรงกันข้ามกับสหรัฐฯที่สัดส่วนการนำเข้ากึ่งไทยในปี 2525 อยู่ที่ 13% และเพิ่มขึ้นเป็น 32% ในปี 2528 สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่ายิ่งประเทศใดมีสัดส่วนการนำเข้ามากเท่าไร ประเทศนั้นยังมีส่วนในการทำลายป่าชายเลนในประเทศไทยมากขึ้นเท่านั้น (ตามข้อสมมติที่ 7 ในหน้า 111) แน่แน่นอนที่มูลค่าผลกระทบภายนอกย่อมเพิ่มตามไปด้วย เมื่อเป็นเช่นหากมีการเก็บภาษีจริงผู้ส่งออกไทยต้องพิจารณาว่าระหว่างประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ การเก็บภาษีของประเทศใดส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกกึ่งของไทยมากกว่ากัน และจากผลการศึกษาในช่วงต้นพบว่า การเก็บภาษีของสหรัฐฯมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของกรนำเข้า ประกอบกับความอ่อนไหวในอุปทานการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ยิ่งไปกว่านั้นสหรัฐฯยังมีท่าทีในการนำภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้ในเวทีการค้าโลกมากกว่าญี่ปุ่น ในขณะที่ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้ามากกว่าผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้ผลิตและผู้ส่งออกกึ่งไทยต้องพิจารณาความต้องการของตลาดแต่ละตลาดให้ถูกต้อง เพื่อส่งสินค้าให้ตอบรับกับความต้องการของประเทศผู้นำเข้า

จากตารางที่ 6.14 แม้ว่าสัดส่วนผลกระทบของการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมกับกึ่งส่งออกของไทยจะมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ผลิตและผู้ส่งออกกึ่งไทยจะสามารถละเลยปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ทั้งนี้เพราะมูลค่าการส่งออกที่ลดลง (ในปี 2537) อันเนื่องมาจากการเก็บภาษี ทั้งในประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯรวมกันมีมูลค่ามากกว่า 2,200 ล้านบาท (ตัวเลขจากการประมาณการ) ซึ่งนับเป็นตัวเลขทางเศรษฐกิจที่ไม่น้อย ที่ต้องสูญเสียไปเปล่าๆ โดยไม่ได้ผลตอบแทนใดๆกลับคืน อย่างไรก็ตามสัดส่วนของปริมาณการส่งออกกึ่งที่ลดลงอันเนื่องมาจากภาษีข้ามพรมแดนนั้น ก็คือส่วนแบ่งตลาดกึ่งส่งออกของไทยในประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯที่ลดลง ซึ่งผู้ส่งออกและรัฐบาลไทยควรตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ หากยังประสัจจะจะเป็นผู้นำในการผลิตและการส่งออกกึ่งของโลก